

Hevesvármegye

10504.

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

TARTALOM:

Okolicsányi Imre alispán újévi nyilatkozata.

Novák Sándor egri kanonokplébános az eucharisztikus szent év jelentőségéről.

Szita Mihály tábornok újévi üdvözlése a 60-as Bajtársi Szövetségben.

Báró Hatvany Endre adománya vármegyénk közegészségügyének javítására.

Dr. vitéz Sziráky Károly ügyvéd Hatvan: Isten áldjon Cserey „kapitány” ur!

Hevesy Gusztávné Eger: Királysirok a krakkói Wawelban.

„Óreg Vitéz”. Emlékezzünk régiokról... Magyarok.

Vas Pál pénzügyintézet h. vezérigazgató Gyöngyös: Divalos közgazdasági jel-szavak.

vitéz Fluck Gusztáv vármegyei gazdasági felügyelő Eger: Az elmúlt esztendő mérlege Heves vármegye mezőgazdasági életéről.

Dr. Sziget Pál pohárköszöntője az Orsz. Magyar Bridgeclub december havi ünnepi vacsoráján.

Értékeink megbecsülése közérdek.

Gröber Ferenc az Egri Kereskedők Egyesületének elnöke a kereskedői nyugdíjmozgalomról.

Soltész Juci Tiszafüred: A Zöld Kereszt tiszafüredi áldásos működése.

Irodalom: Lévay Mihály püspök, prélátus, prépost munkája: A katolikus hit-térítés története.

Továbbá hírek, beszámolók a megye minden részéből.

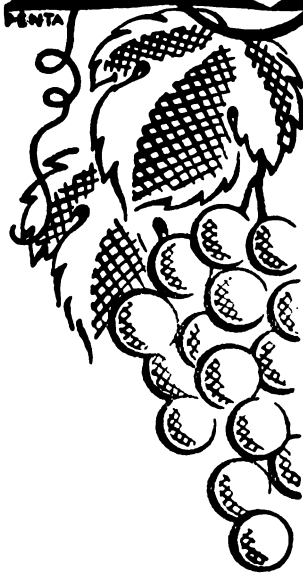
804

7-5

HATVAN
1938. JANUÁR HÓ 15
IX. ÉVF. I. SZÁM.

Ripária

SZŐLŐTELEPÍTŐ R. T.
BUDAPEST, VI. KIRÁLY-UTCA 26.
Telefon: 1-14-0-44, 1-18-4-64.

SZŐLŐOJTVÁNY
♦♦ HAZAI ♦♦
GYÖKERES ÉS
SIMA VESSZÓ
ES AMERIKAI
ALANYVESSZÓ

Ripária anyatelep az ecsédi telepen.

Különleges csemegeszőlő fajok:

Fehér fajták.
Afus Ali
Erzsébet királyné emléke
Mathiász Pipiske
Szaüter Guszláv
Szőlőkertek királynője musc.
Az élénk érdeklődésre való tekintettel ajánlatos az előjegyzés.

Vörös fajták.
Tomba Mihály chass.
Vörösmarty M. musc.
Mathiász Jánosné chass.
Szaüter Guszlávné musc.

HEVESVÁRMEGYE

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

MEGJELENIK HAVONTA KÉTSZER. ELŐFIZETÉSI ÁRAK: EGY ÉVRE 12 PENGŐ, FÉLÉVRE 6 PENGŐ, NEGYEDEVRE 3 PEN-

Okolicsányi Imre alispán ujévi nyilatkozata.

A magyar mult nemes hagyományait izzó hazafisággal ápoló, és a gondterhes jelen követelményeinek is mindenben megfelelni tudó, ősi vármegyeházán felkerestük az új év elején Okolicsányi Imre alispánt s megkérdeztük őt a vezetésére bízott Heves vármegye közigazgatásának mult évi munkájáról és az idei év célkitűzéseiről.

— Az újév munkájának irányát — mondotta Okolicsányi alispán, — az országra és a vármegyére nézve, minden magyar ember számára megjelent a Kormányzó Ur Ófömlétsága szolnoki beszédében. A szolnoki beszéd utmutatás volt a magyar nemzet minden fia részére.

— Visszapillantva a vármegye mult évi állapotára, meg kell állapítanunk, hogy bizony az elmúlt esztendőben is voltak bajok és csapások Hevesmegye területén. Mi a kárvallott kisémbereken mindenütt minden rendelkezésünkre álló eszközzel igyekeztünk segíteni és minden befolyásunkkal siettünk a kormány segítségét is kieszközölni részükre. Így azután sikerült is a csapást enyhíteni és a kisémberek megölhetését az elemi károkat szenvedett vidékeken is biztosítani.

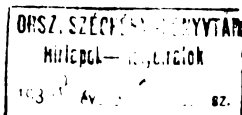
Ennek a vármegyének népe higgadt, kötelesség tudó, becsületes, Istent és a Hazát szerető, dolgozó nép, amely mindenkor hallgat vezetőire, feletteseire. Vallásos, istenfélő a mi népünk és a hivatásukat buzgón teljesítő egyházi vezetőket, lelkészeket, papokat igaz szeretettel becsüli. Azt is a legnagyobb örömmel állapítom meg, hogy az egyházi és a polgári vezetők között mindenütt teljes a harmónia. Az egyház és a hivatása magaslatán álló közigazgatás ez egymást segítő áldásos munkája népünk felemelkedésével párosulva a legnagyobb tényezők abban, hogy Heves vármegyében mindenütt rend és nyugalom van és itt nincsen talaja a szélsőségeknek.

Ezt az alkalmat is szívesen és örömmel használok fel arra, hogy őszinte elismerésemet és dicséretemet fejezem ki a vármegyei tisztikar és általában a megyei közigazgatás tisztviselőinek érdemes

munkája felett. Ez a közigazgatás valóban hivatása magaslatán áll. Nemcsak én mondom ezt, hanem mondja és hangsúlyozza az a miniszterközi bizottság is, amely éppen most járta be velem együtt a megye minden részét a községek költségvetéseinek felülvizsgálása végett. Amit láttunk és tapasztaltunk, megérdemelten dicsérik érte nemcsak a megye kiváló központi tisztikarát, nemcsak a főszolgabírói kart, hanem a közigazgatás legszerényebb állomáshelyein annyi odaadással és becsületesen dolgozó jegyzői kart is. Heves vármegye községeinek kitünő jegyzőit, akik — bár roskadásig tele vannak munkával, mégis mindig találnak módot arra, hogy a nép bajaival foglalkozzanak.

— Az újév küszöbén ismétellen hangsúlyozni kívánom, hogy a közigazgatás feladata megváltozott a háboru előtti közigazgatás feladataival szemben. Ismét csak arra kérem minden munkatársamat, hogy szociális lelket, emberszeretetet vigyünk bele a közigazgatás munkájába minden tekintetben. A mai közigazgatásnak legelső feladatát kell, hogy képezze a rend és nyugalom fenntartása mellett, hogy minél intenzívebben foglalkozzék a népünk szociális bajaival és igyekezzenek minél szélesebb körben előmozdítani a vármegye népének gazdasági boldogulását is. A vezetésem alatt álló közigazgatás előtt már nem új ez a törekvés és megnyugvással mondhatom, hogy közigazgatásomnak minden tényezője mélyen átérzi a mai időben különösen reárahámló szociális feladatot és intencióm szerint teljesíti is azt.

— Közvetlen kapcsolatban vármegyém közönségével, — minél kevesebb bürokráciával, de minél több szívvvel végezni munkánkat, — ott lenni mindenütt, ahol szükség van reánk, ezek az én elveim továbbra is a közigazgatás irányításánál, mert szíven minden magyar testvéri érzésével szeretem a mi áldott jó magyar népünket és ez a nép régen tudja már, hogy az én ajtóm mindig nyitva áll a legkisebb és legszerényebb ember előtt is.

Novák Sándor egri kanonokplebános az eucharisztikus szentév jelentőségéről.

Az egri katolikus egyházközség Novák Sándor apát-kanonok plebános lelkes szervezésében január folyamán tíz előadásból álló előadássorozatot rendez előkészületül a Szent István jubileumra és az eucharisztikus szentévre. A nagyszabású előadássorozaton Eger szellemi életének vezetői világítják meg a szent-istváni gondolat és az eucharisztikus eszme mai időkre is átható erejét és fellépnek a műsorban Eger város kulturális egyesületei is.

Az előadássorozatot január 9-én, vasárnap nyitotta meg Novák Sándor apát, kanonok-plebános és halározottan mutatott rá az eucharisztikus szentév vallási és nemzeti jelentőségére. Ma számos oldalról — mondotta többek között — akarja megrontani ennek az ezeréves katolikus nemzetnek a lelkét a krisztustalanság, az új pogányság szelleme. Ezért kell különös hálával fogadnunk XI. Pius pápa irtekezését, amellyel Budapestnek ajándékozta a XXXIV. eucharisztikus kongresszust, különös tekintettel arra, hogy a magyarság most ünnepli meg államalkotó nagy királyának emlékeztétét. Ez a világraszóló esemény ismét a magyar élet középpontjába állítja a megváltás örök jelét, a keresztet. A következő tíz évben fog eldőlni az emberiség jövője. Vigyáznunk kell, hogy az új világ fundamentumból az evangélium ki ne maradjon és hogy az új világ oromzatán ne a szovjetszavak, vagy a horogkereszt, hanem a dicsőséges Jézus keresztje világoskodik.

Beszéde végeztével a plebános-kanonok felolvasta Dr. Szmevcányi Lajos egri érsek főpásztori áldását, amelyet az előadókra és az előadássorozat résztvevőire küldött.

Ezután vitéz Szilágyi Mihály és Leopold Rezső tartottak előadást.

Szita Mihály tábornok ujévi üdvözlése a 60-as Bajtársi Szövetségben.

Január 9-én este tartotta szokásos havi bajtársi összejövetelét az egri hatvanasok társasága a Kéményseprő vendéglő helyiségében. A volt egri házi-ered bajtársi szövetségeknek vezetősege részéről megjelentek a bajtársi vácsonra: Szita Mihály ny. tábornok, a bajtársi szövetség elnöke, gömői Havas Péter ny. ezredes, vitéz Vereczkey Lajos ny. alezredes, Nickl Károly m. kir. honvédőrnagy, Dr. Polánky László e. e. százados, az OTL egri igazgatója, a bajtársi szövetség főtitkára, Dr. Balázs Jenő és Dr. Alföldi Béla e. e. századosok, továbbá Dr. Kálnoky Viktor, Kinczl Sándor, vitéz Márkus Béla, Zimány János, Nádaskay István, Dr. Schubert Vilmos, Badocsay Zoltán, vitéz Miklóssy Géza, Kecskés Sándor m. kir. honvéd százados, Vágner József, Sasváry József, továbbá még számosan az ezred volt tartalékos tisztikarából, valamint Lanther János cipész-mester ipartestületi alelnök és Vámos Dezső volt hatvanas állású és ugyancsak számosan az ezred volt legénységének képviselői.

A hangulatos bajtársi vacsoránál Dr. Kálnoky Viktor a bajtársak nevében emelkedett pohárváltás közben üdvözölte Szita Mihály tábornokot, a bajtársi szövetség rájogva szerelt elnökét abból az alkalmából, hogy betegsége felépülve, hosszú idő után újból megjelent hű bajtársai körében, majd kifejezte

a bajtársak ujévi jókívánatait a hatvanasok vezérének.

Szita Mihály tábornok közvetlen szavakkal köszönte meg a bajtársi szerelet megnyilatkozását és egymás szeretetére és támogatására buzdította a volt ezredtársakat. Kérte, hogy minden különös kapacitás nélkül, önmaguktól vegyenek részt a bajtársi összejöveteleken minél nagyobb számban, s ne szakadjanak meg sohasem azok a szálak, amelyek a bajtársakat egy világháború minden szenvedésével és dicsőségével egymáshoz fűzik.

A volt hatvanas ezredtársak melegen ünnepele-
ték Szita tábornokot, aki a vacsora tagjainak minden csoportját felkereste az asztalnál és hosszasan beszélgetett velük a hatvanas emlékekről.

Isten áldjon Cserey „kapitány” úr!

Irta: Dr. vitéz Sziráky Károly.

Hónapokkal ezelőtt a jászteleki tanyákon jártam. Hűvös őszi reggelen a berényi átlomáson remekbe készült „jász szekér” várt. A sallangos számszámú lovakat maga a gazda tartotta feken. Okos szemű, öntudatos magatartású szép szál magyar. A hátsó ülésre invitál, de en melle ülök, hogy beszélgethessünk a 15 kilométeres uton. Magáról és családjáról nem igen beszél, az ország dolgáról mar szívesebben. Amit mond, az csak a becsületére válik, s ahogy mondja az azt bizonyítja, hogy iskolázott fajta.

Amikor megtudja, hogy Hatvanból jöttem, egy pillanatra felcsillan a szeme. „Mink innen a tanyákról is sokan járnak be Hatvanba.” Ejnye, gondolom nem is tudtam, hogy városunk a jászok szemében is gazdasági centrum. — Ugy látszik észre is vehette csodálkozásomat és hogy feltevésemet már csirájában megfojtsa, csendes szóval jegyzi meg: no nem vásárba, mert Biriny közelebb, meg a vásárja is jobb, de látogatóba, mert ott lakik a jászhuszárok vitéz kapitánya, igaz, most már nagyobb sarzsi: Cserey tábornok ur.”

Melegség önti el a lelkem, hiszen több mint 20 esztendő telt el azóta, hogy a becsületes, kerges magyar tenyer a huszárkardot az eke szarvával cserélte fel és a visszajött huszárok ma már majdnem mindnyájan nagyapák!

Tovább faggatom az utitársam: szerettek, jó ma is az. „Becsületes magyar ur, huszár volt az mindig, ma is az. A múltkor is nálunk járt, megítélt bennünket a tanyánkon, oszt kioktatott, mit csináljunk, ha újra jönne a kommunista veszedelem. Tudjuk is már, szervezkedtünk.” Itt egy pillanatra meghökken, nem tudja, nem beszélte rossz helyen. Sietek válaszolni a ki nem mondott kérdésre: „Magam is vitéz vagyok.” Megnyugszik és most már még bizalmasabb hangon beszél: „Tudja doktor ur, én is a kapitány ur — már én csak így mondom — századában szolgáltam. Nagyon finom parancsnok volt. Ha valamit nem csináltunk rendesen, rettentő lármázott, meg jött az „orvos”, de amikor jól dolgozott a század, akkor mindenki „édes fiam” volt és minden cigarettáját szétosztotta köztünk.” „Ismert az mindenkit, de nem csak a huszárokat, meg a lovakat, hanem még azt is tudta hogy híjják a szeretőnket, vagy a fiainkat.” Aztán, hogy most hazajöttünk, most is csak úgy ismer. Az én kis unokámnak is ő lesz a keresztapja.”

Ezért szeretik hát? „Ezért is, meg másért is. Azért is, mert tudja kivel kell szót váltani. A minap

a birinyi gyűlésen csak zajongott ám a népség. Egyszer csak megszólal jó fennhangon a kapitány ur: „Aki huszár volt, nyujtsa fel a karját és ide hozzám!” „Volltunk ott vagy negyvenen. Igyekeztlünk is előre, osztán lett is olyan csend, hogy még a kapitány urnak is megfelelt, mert csendesen csak annyit mondott: „no, azért mondom!” — lássa ezért is szerettük, de szereltük azért is, mert ha baj van, tudjuk hova menjünk. A Jóska sógor fiának a háza leégelt, ő járt el, hogy segílyt kapjon. Balázs Gáspár komának előntötte a Zsigyva, ő járta ki az adóelengedést, István öcsém rokkantdíja elmaradt, ő ment el a miniszterhez, osztán újra csak megkapta. Ezért is szereti őt a szegénység.”

Cserey tábornok ur, most, hogy érdemteli 50 éves katonai szolgálat után nyugalomba vonulsz és Hatvanból elköltözöl, a legszebb és legértékesebb ajándékként ezt a volt huszároddal folytatott beszélgetésem szemelvényeiből összegyűjtött csokrot nyujtem feléd, fogadd szeretettel és zárd szivedbe. Ennél nemesebb, ennél jobban eső utaválót magyar huszártiszt nem kaphat.

Hogy mi, a barátaid, kikkel 15 éven keresztül együtt dolgoztál, szeretünk Téged, ez természetes, mert magam is osztom egy kedves barátom Rólad mondott, nagyon tömör és mégis teljes megállapítását, „hazig, igazi magyar úr szobrát kellene kifaragani, azt Cserey tábornokról kellene mintázni.” Természetes az is, hogy Hatvanban mindenki fájó szívvel gondol az eltávozásodra, mert Te tekintelyt nem magasan hordott orral, még csak nem is raccsоло beszéddel szerettél magadnak, hanem azzal, hogy keztyű nélkül is kezet mertél fogni a szegény emberrel és lakásod küszöbét az elhelyezkedést kereső frontharcosok elnyűtt bakancsai koptatták vályusra. Természetes végül, hogy mi hatvaniak úgy érezzük, hogy nagyon nehéz lesz betölteni közeletünkben azt az űrt, amit a Te eltávozásod okozott, mert vajjon ki lesz közülünk bátorsága időt, fáradságot nem kímélve zöngélni a hatalmasok ajtaján a szegények érdekében akkor, amikor a magunk szekere rudját sem tudjuk arra kormányozni, amerre szeretnénk, kiből lesz lelki erő mosolyogva zsebrevágni az elutasító és kitérő válaszokat és újra kérni, újra kilincselni „csak” azért, hogy pár könnycseppel kevesebb folyjon el a magyar éjszakában! Tábornok úr, nehez leckét adtál fel, felő, hogy gyenge lesz a vizsga eredmény.

Mindaz amiről most beszéltem, természetes. De tovább megyek. Hajlandó vagyok természetesnek minősíteni — ismervé magyar lelkedet — azt is, hogy Hatvan társadalma minden hazafias megmozdulásában Téged látott az élén, hogy fizetésed jó része jótékony és hazafias célokra ment el, hogy dacára annak, hogy — ugye ezért nem haragszol —, nem vagy már fiatal ember, nem térhettél haza olyan későn szolgálati utaidról, hogy arra a hirre, hogy a frontharcosok, vagy a levették, vagy a vasutasok, vagy a postások, a cserkészek stb. stb. valamilyen hazafias összejevetelt rendeznek, azonnal diszbe ne öllözz és közöttük mosolygó arccal meg ne jelenj, s velük szerető hangon el ne beszéljess.

Látod tábornok ur, nem szabad nagyon jónak, nagyon nemesnek lenni, mert a jóságot, a nemességet megszokjuk és minden természetessé válik.

A legmagasabb mértékkel mértem, a legszigorubb szemmel bíráltam. És mégis azt kell megállapítanom, hogy vannak tetteid, vannak szerető szived-

nek olyan hangjai is, amik már több mint természetesek. Mert ugye azt már mégsem lehet természetesnek mondani, hogy Te a tábornok, tanyáikon, lakásaikon keresd fel régi huszáraidat és pedig nem azért, hogy korteseiket nevelj belőlük magadnak, hanem azért, hogy segíts rajtuk ügyes-bajos dolgáikban, s 10–15 kilométereket utazol rá-ös parasztszekéren, hogy részvehess örömeikben. Nem Tábornok úr, ez már több, mint természetes!

Ugy érzem, hogy a régi jász-kun huszárok szereltele erősebb kapocs még annál is, mint ami Téged Hatvanhoz fűz. Tudom azt, hogy ez a szeretet a miénkkel együtt elkísér Téged a fővárosba is, tudom azt is, hogy a kicsi hotelszobát ez a szeretet teszi majd elviselhetővé és hiszem, hogy ez a szeretet hoz majd időnként vissza hozzájuk. Mégsem irigykedünk mi hatvaniak, mert tudjuk, hogy a jásztanyákon lakó huszárokhöz a fővárosból az ut Hatvanon keresztül vezet!

A viszontlátásra hát, Cserey „kapitány” úr!

Báró Hatvany Endre adománya vármegyénk közegészségügyének javítására.

Az őszinte öröm érzésével regisztráljuk mi is azt a hírt, — amelyet a fővárosi sajtó nagy elismeréssel közölt, — hogy Hatvany Endre báró, az Ön-állósítási Alap munkájával kapcsolatban Heves vármegye közegészségügyének javítása céljából és új existenciák megteremtésének lehetővé tételére 12 orvos részére 2 éven át havi 100 P-t ajánlott fel támogatásul, amennyiben Heves megye olyan községeiben telepednek le, ahol nincs orvos.

Hatvany Endre báró ezzel a nemes gesztussal is, — amellyel 28.800 P-t juttat vármegyénk közegészségügyi állapotának javítására és a fiatal diplomás generáció existenciájának biztosítására, — folytatja családja évtizedek óta gyakorolt áldozatos munkáját.

Nehéz, nagy időket élünk, amikor a legértékesebb nemzeti vagyonnak: az ember existenciájának és egészségének biztosítása nemzeti feladat, s ebben a nemes, nagy horderejű munkában, kívánatos volna, hogy mindenki, tehetségéhez képest részt vegyen.

Halálozás. Mély részvételt vettük a gyászírt, amely Loránt József alezredes, a hatvani Nemzeti Munkavédelmi Hivatal vezetője nejének, sz. Kutas Ilonkának, az áll. Erzsébet Nőiskola leánygimnázium tanárnőjének f. hó 9 én, Budapesten történt gyászos elhunytát jelentette. Temetése f. hó 11-én volt impozáns részvét mellett a Kerepesi uti temetőben. Az egyházi szertartást Domján János református lelkész végezte. A végelszlességen az intézet tanári kara és növendékei teljes számban megjelentek, s a közszereletben állott kollégától Balsay Klára tanárnő, a növendékek nevében pedig Grotlő Éva búcsúztak el megkapó szavakkal. A hatvani társadalom meleg együttérzése a temetésen való részvétellel is megnyilatkozott.

Novák Sándor egri kanonokplebános az eucharisztikus szentév jelentőségéről.

Az egri katolikus egyházközség Novák Sándor apát-kanonok plebános lelkes szervezésében január folyamán tíz előadásból álló előadássorozatot rendez előkészületül a Szent István jubileumra és az eucharisztikus szentévre. A nagyszabású előadássorozaton Eger szellemi életének vezetői világítják meg a szent-istváni gondolat és az eucharisztikus eszme mai időkre is átható erejét és fellépnek a műsorban Eger város kulturális egyesületei is.

Az előadássorozatot január 9-én, vasárnap nyitotta meg Novák Sándor apát, kanonok-plebános és halálozottan mutatott rá az eucharisztikus szentév vallási és nemzeti jelentőségére. Ma számos oldalról — mondotta többek között — akarja megrontani ennek az ezeréves katolikus nemzetnek a lelkét a krisztustalanság, az új pogányság szelleme. Ezért kell különös hálaival fogadnunk XI. Pius pápa irizkedését, amellyel Budapestnek ajándékozta a XXXIV. eucharisztikus kongresszust, különös tekintettel arra, hogy a magyarság most ünnepli meg államalkotó nagy királyának emlékezését. Ez a világraszóló esemény ismét a magyar élet középpontjába állítja a megváltás örök jelét, a keresztet. *A következő tíz évben fog eldőlni az emberiség jövője.* Vigyáznunk kell, hogy az új világ fundamentumból az evangélium ki ne maradjon és hogy az új világ oromzatán ne a szovjetszavak, vagy a horogkereszt, hanem a dicsőséges Jézus keresztje világoskodjék.

Beszéde végeztével a plebános-kanonok felolvasta Dr. Szmrecsányi Lajos egri érsek főpásztori áldását, amelyet az előadókra és az előadássorozat résztvevőire küldött.

Ezután vitéz Szilágyi Mihály és Leopold Rezső tartottak előadást.

Szita Mihály tábornok ujévi üdvözlése a 60-as Bajtársi Szövetségben.

Január 9-én este tartotta szokásos havi bajtársi összejövetelét az egri hatvanasok társasága a Kéményseprő vendéglő helyiségében. A volt egri házi-czred bajtársi szövetségeknek vezetősege részéről megjelentek a bajtársi vacsorán: Szita Mihály ny. tábornok, a bajtársi szövetség elnöke, gömői Havas Péter ny. ezredes, vitéz Vereczkey Lajos ny. alezredes, Nickel Károly m. kir. honvédőrnagy, Dr. Polánky László e. e. százados, az OTI egri igazgatója, a bajtársi szövetség főtitkára, Dr. Balázs Jenő és Dr. Alföldi Béla e. e. századosok, továbbá Dr. Kálnoky Viktor, Kinczli Sándor, vitéz Márkus Béla, Zimány János, Nádaskay István, Dr. Schubert Vilmos, Banoacsay Zoltán, vitéz Miklóssy Géza, Kecskés Sándor m. kir. honvéd százados, Vágner József, Sasváry József, továbbá még számosan az ezred volt tartalékos tisztikarából, valamint Lanther János cipész-mester ipartestületi alelnök és Vámos Dezső volt hatvanas állisztek és ugyancsak számosan az ezred volt legénységének képviselői.

A hangulatos bajtársi vacsoránál Dr. Kálnoky Viktor a bajtársak nevében emelkedett pohárköszöntőben üdvözölte Szita Mihály tábornokot, a bajtársi szövetség rajongva szerelt elnökét abból az alkalomból, hogy betegségeből felépülve, hosszú idő után újból megjelent hű bajtársai körében, majd kifejezte

a bajtársak ujévi jókívánatait a hatvanasok vezérének.

Szita Mihály tábornok közvetlen szavakkal köszönte meg a bajtársi szerelet megnyilatkozását és egymás szeretére és támogatására buzdította a volt ezredtársakat. Kérte, hogy minden különös kapacitálás nélkül, önmaguktól vegyenek részt a bajtársi összejöveteleken minél nagyobb számban, s ne szakadjanak meg sohasem azok a szálak, amelyek a bajtársakat egy világháború minden szenvedésével és dicsőségével egymáshoz fűzik.

A volt hatvanas ezredtársak melegen ünnepelték Szita tábornokot, aki a vacsora tagjainak minden csoportját felkereste az asztalnál és hosszasan beszélgetett velük a hatvanas emlékekről.

Isten áldjon Cserey „kapitány“ úr!

Irta: Dr. vitéz Sziráky Károly.

Hónapokkal ezelőtt a jászteleki tanyákon jártam. Hűvös őszi reggelen a beényi állomáson remekbe készült „jász szekér“ várt. A szallagos szerzős számu lovakat maga a gazda tartotta feken. Okos szemű, öntudatos magatartású szép szál magyar. A hátsó ülésre invitál, de en melle ülök, hogy beszélgethessünk a 15 kilométeres uton. Magától és családjáról nem igen beszél, az ország dolgáról mar szívesebben. Amit mond, az csak a becsületére válik, s ahogy mondja az azt bizonyítja, hogy iskolázott fajta.

Amikor megtudja, hogy Hatvanból jöttem, egy pillanatra felcsillan a szeme. „Mink innen a tanyákról is sokan járunk be Hatvanba.“ Ejnye, gondolom nem is tudtam, hogy városunk a jászok szemében is gazdasági centrum. — Ugylátszik észre is vehette csodálkozásomat és hogy feltevésemet már csirájában megfojtja, csendes szóval jegyzi meg: no nem vásárba, mert Biriny közelebb, meg a vásárja is jobb, de látogatóba, mert ott lakik a jászhuszárok vitéz kapitánya, igaz, most már nagyobb sarzsi: Cserey tábornok ur.”

Melegség önti el a lelkem, hiszen több mint 20 esztendő telt el azóta, hogy a becsületes, kerges magyar tenyer a huszárkardot az eke szarvával cserélte fel és a visszajött huszárok ma már majdnem mindnyájan nagyapák!

Tovább faggatom az utitársam: szerettek, jó volt? „Becsületes magyar ur, huszár volt az mindig, ma is az. A multkor is nálunk járt, megtisztelt bennünket a tanyánkon, oszt kioktatott, mit csináljunk, ha újra jönne a kommunista veszedelem. Tudjuk is már, szervezkedtünk.“ Itt egy pillanatra meghökken, nem tudja, nem beszélt-e rossz helyen. Sietek válaszolni a ki nem mondott kérdésre: „Magam is vitéz vagyok.“ Megnyugszik és most már még bizalmasabb hangon beszél: „Tudja doktor ur, én is a kapitány ur — már én csak így mondom — századában szolgáltam. Nagyon finom parancsnok volt. Ha valamit nem csináltunk rendesen, rettentő lármázott, meg jött az „egyes“, de amikor jól dolgozott a század, akkor mindenki „édes fiam“ volt és minden cigarettáját szétosztotta köztünk.“ „Ismert az mindenkit, de nem csak a huszárokat, meg a lovakat, hanem még azt is tudta hogy híjják a szeretőnket, vagy a fiainkat.“ Aztán, hogy most hazajöttünk, most is csak ugy ismer. Az én kis unokámnak is ő lesz a keresztapja.”

Ezért szeretik hát? „Ezért is, meg másért is. Azért is, mert tudja kivel kell szót váltani. A minap

a birinyi gyűlésen csak zajongott ám a népség. Egyszer csak megszólal jó fennhangon a kapitány ur: „Aki huszár volt, nyujtsa fel a karját és ide hozzám!” „Voltunk ott vagy negyvenen. Igyekeztlünk is előre, osztán lett is olyan csend, hogy még a kapitány urnak is megfélelt, mert csendesen csak annyit mondott: „no, azért mondom!” — lássa ezért is szereljünk, de szereljük azért is, mert ha baj van, tudjuk hova menjünk. A Jóska sógor fiának a háza leégett, ő járt el, hogy segílyt kapjon. Balázs Gáspár komának előntötte a Zagyva, ő járta ki az adóelengedést, István öcsém rokkantdíja elmaradt, ő ment el a miniszterhez, osztán újra csak megkapta. Ezért is szereti őt a szegénység.”

Cserey tábornok ur, most, hogy érdemtel 50 éves katonai szolgálat után nyugalomba vonulsz és Hatvanból elköltözöl, a legszebb és legértékesebb ajándékként ezt a volt huszároddal folytatott beszélgetésem szemelvényeiből összegyűjtött csokrot nyujtem feléd, fogadd szeretettel és zárd szivedbe. Ennél nemesebb, ennél jobban eső utaválót magyar huszártsizt nem kaphat.

Hogy mi, a barátaid, kikkel 15 éven keresztül együtt dolgoztál, szeretünk Teget, ez természetes, mert magam is osztom egy kedves barátom Rólad mondott, nagyon tömör és mégis teljes megállapítását, „hazai, igazi magyar úr szobrát kellene kifaragni, azt Cserey tábornokról kellene mintázni.” Természetes az is, hogy Hatvanban mindenki fájó szívvel gondol az eltávozásodra, mert Te tekintelyt nem magasan hordott orral, még csak nem is raccsоло beszéddel szerzettél magadnak, hanem azzal, hogy keztyű nélkül is kezet mertél fogni a szegény emberrel és lakásod küszöbét az elhelyezkedést kereső frontharcosok elnyűtt bakancsai koptatták vályusra. Természetes végül, hogy mi hatvaniak úgy érezzük, hogy nagyon nehéz lesz betölteni közéletünkben azt az űrt, amit a Te eltávozásod okozott, mert vajjon ki lesz közülünk bátorsága időt, fáradságot nem kimélve zörgetni a hatalmasok ajtaján a szegények érdekében akkor, amikor a magunk szekere rudját sem tudjuk arra kormányozni, amerre szeretnénk, kiből lesz lelki erő mosolyogva zsebrevágni az elutasító és kitérő válaszokat és újra kérni, újra kilincselni „csak” azért, hogy pár könnycseppel kevesebb folyjon el a magyar éjszakában! Tábornok úr, nehéző leckét adtál fel, felő, hogy gyenge lesz a vizsga eredmény.

Mindaz amiről most beszéltem, természetes. De tovább megyek. Hajlandó vagyok természetesnek minősíteni — ismervé magyar lelkedet — azt is, hogy Hatvan társadalma minden hazafias megmozdulásában Téged látott az élén, hogy fizetésed jó része jótékony és hazafias célokra ment el, hogy dacára annak, hogy — ugye ezért nem haragszol — nem vagy már fiatal ember, nem térhettél haza olyan késon szolgálati utaidról, hogy arra a hirre, hogy a frontharcosok, vagy a levették, vagy a vasutasok, vagy a postások, a cserkészek stb. stb. valamilyen hazafias összejövetelt rendeznek, azonnal diszbe ne öltözz és közöttük mosolygó arccal meg ne jelenj, s velük szerető hangon el ne beszéljess.

Látod tábornok ur, nem szabad nagyon jónak, nagyon nemesnek lenni, mert a jóságot, a nemességet megszokjuk és minden természetessé válik.

A legmagasabb mértékkel mértem, a legszigorubb szemmel bíraltam. És mégis azt kell megállapítanom, hogy vannak tetteid, vannak szerető szived-

nek olyan hangjai is, amik már több mint természetesek. Mert ugye azt már mégsem lehet természetesnek mondani, hogy Te a tábornok, tanyáikon, lakásaikon keresd fel régi huszáraidat és pedig nem azért, hogy korteseiket nevelj belőlük magadnak, hanem azért, hogy segíts rajtuk ügyes-bajos dolgáikban, s 10–15 kilométereket utazol rá-ös parasztszekéren, hogy résztvehess örömeikben. Nem Tábornok úr, ez már több, mint természetes!

Úgy érzem, hogy a régi jász-kun huszárok szeretete erősebb kapocs még annál is, mint ami Téged Hatvanhoz fűz. Tudom azt, hogy ez a szeretet a miénkkel együtt elkísér Téged a fővárosba is, tudom azt is, hogy a kicsi hotelszobát ez a szeretet teszi majd elviselhetővé és hiszem, hogy ez a szeretet hoz majd időnként vissza hozzájuk. Mégsem irigykedünk mi hatvaniak, mert tudjuk, hogy a jásztanyákon lakó huszárokhoz a fővárosból az ut Hatvanon keresztül vezet!

A viszontlátásra hát, Cserey „kapitány” úr!

Báró Hatvany Endre adománya vármegyénk közegészségügyének javítására.

Az őszinte öröm érzésével regisztráljuk mi is azt a hírt, — amelyet a fővárosi sajtó nagy elismeréssel közölt, — hogy Hatvany Endre báró, az Önállóítási Alap munkájával kapcsolatban Heves vármegye közegészségügyének javítása céljából és új existenciák megteremtésének lehetővé tételére 12 orvos részére 2 éven át havi 100 P-t ajánlott fel támogatásul, amennyiben Heves megye olyan községeiben telepednek le, ahol nincs orvos.

Hatvany Endre báró ezzel a nemes gesztussal is, — amellyel 28.800 P-t juttat vármegyénk közegészségügyi állapotának javítására és a fiatal diplomás generáció existenciájának biztosítására... — folytatja családjá évtizedek óta gyakorolt áldozatos munkáját.

Nehéző, nagy időket élünk, amikor a legértékesebb nemzeti vagyonnak: az ember existenciájának és egészségének biztosítása nemzeti feladat, s ebben a nemes, nagy horderejű munkában, kívánatos volna, hogy mindenki, tehetségéhez képest részt vegyen.

Halálozás. Mély részvétellel vettük a gyászhirot, amely Loránt József alezredes, a hatvani Nemzeti Munkavédelmi Hivatal vezetője nejének, sz. Kutas Ilonkának, az áll. Erzsébet Nőiskola leánygimnázium tanárnőjének f. hó 9 én, Budapesten történt gyászos elhunytát jelentette. Temetése f. hó 11-én volt impozáns részvét mellett a Kerepesi uti temetőben. Az egyházi szertartást Domján János református lelkész végezte. A véglisztessegen az intézet tanári kara és növendékei teljes számban megjelentek, s a közszereletben állott kollégától Balsay Klára tanárnő, a növendékek nevében pedig Grolló Éva búcsúztak el megkapó szavakkal. A hatvani társadalom meglehetősen együttérzése a temetésen való részvétellel is megnyilatkozott.

KIRÁLYSIROK A KRAKKÓI WAWELBAN.

Írta: Hevesy Gusztávné.

(Folytatás.)

Minden nép és minden stíus az Isten tiszteletére emelt épületbe fektette le tudásának, izlésének, művészetének legjavát. Ebből következik tehát, hogy a templomok története szoros összefüggésben van nemcsak a különböző stílusok keletkezésével és fejlődésével, hanem a nemzetek sors-fordulatával is.

Mi sem természetesebb, hogy a 14. szd.-ban a krakkói Wawel nagy székesegyháza is gót stílusban épült!

Merész ujtás volt még akkor is, a 12. szd. derekán a francia Ile de France-ban megszületett eszes stílus, amelyet a vele teljesen soha megbarátkozni nem tudó olaszok neveztek el gót, vagyis barbárnak.

Az ismert formáktól eltérő alakulatai valóban teljesen más irányba terelték az építőművészet lehetőségeit.

Az idők folyamán szükségessé váló restaurálásoknál viszont az évszázadokon át változó és mindig uralmon lévő újabb és újabb stílusok jutnak érvényre, és így egy több évszázados multu székesegyház magán viseli az egymásutání építészeti jellegek sorozatát.

Visszont megvan minden stílusnak a legtöbb kultur nemzetenél egy-egy helyi változatnak nevezhető jellegzetessége. (Angol gót, platareszknak nevezett spanyol renaissance, a késő-gót Jagelló stílus stb.)

E sokféle lehetőségek összességei teszik azután különös zamatúvá, mással alig-alig összehasonlíthatóvá, alig hasonlóvá az egyes nagy templomokat.

Igy van a Wawel-nél is!

A gót stílus általános, hogy ugymondjam: divatultengése után jött a klasszikus formákat és elgondolásokat célzó renaissance, majd az után a tullítót, nyugtalan, szerintem bizony a keresztény eszmével nem is mindenben egyező, szentelt hely számára élvezeteg, figurális ábrázolásaiban már sokszor illetlen -- barokk!

A Wawel székesegyházába pl. renaissance kapuzaton megyünk be, és az oldalkápolnák ugyanecek renaissance kupoláskáinak színarany földlapjain vakítóan ragyog a napsugár. Kerek világító ablakok már a 16. szd. izléséről beszélnek, amíg a régi főfalakon keskeny, mérvműves, tarka gót ablakokat látunk pompázni.

Benn a templomban azután csak egy hancuroznak a barokk oltárok virgonc angyalai, -- csak úgy repkednek a szentek a királyok siremlékein!

Be kell vallanom, hogy se otthon, se másutt nem szeretem látni e barokk, vagyis világias elgondolással festett-faragott, bőrökbé nem féző, szenteket ábrázolni szándékozott alakokat

Itt sem néztem őket, mint ahogy otthon is behunyom fölük a szememet!

Néztem helyette inkább a templom égbenyuló, mesés gót pilléreit, amelyek karsu, hihetetlen könnyedséggel ölelkeznek fenn a magasban.

Igen! -- igen! -- ezek az Isten felé szálló érzések jelképezői! -- Ti vagytok a mennybe-törő imádkozás követői, a fohászok szállítói, az emberkezekkel rakott istenfelé törekvés.

... és nem ti, néztem rosszalón egy kis pajkos angyalkára, aki olyan illetlenül dugta ki kis kövér combját a duzzadó felhőpárnából.

Kell neked itt a templomban meztelenkedni?! -- credj innen kis rosszság! -- zsörtölődtem rá magamban, mintha eleven gyerkőc lenne.

Nem a lengyelek mondják, hanem a szakértők, és az őszintén gyönyörködők, hogy a Wawel székesegyháza Európa legszebb templomai közé tartozik.

Engem, ha gót templomarchitecturát láthatok, so-

káig nem érdekel ott más.

Ugy érzem, száll, csapong a lelkem, a magas boltívek alatt, mint a napsugárban kéjesen villódzó fecske, -- szeretném fölfelé nyulón széttárni a két karom, hogy én is hasonló legyek az általam oly gyönyörűségnek tartott karsu, kecses oszlopokhoz, és szeretném hangosan mondani: Uram! Teremtőm! hallod? orgonálnak a lelkemben a Te dicsőségedre!

Ilyenkor, tudom megbocsájtják nekem az Égben azt a sok méltatlankodást, ami akaratlanul ugyan, de mindig előnt a barokk templomokban.

Valószínűleg nem minden betűszerető ember tudja, hogy Lengyelország adta a legtöbb szentet az Anyaszegtegyháznak, megelőzve Spanyolországot is. Éppen ezért kiváltsága a lengyel papságnak a piros öv viselése, emlékeztetőül a vértanuk vérére.

A Wawel székesegyházának a közepén, majdnem a boltozatig érőn, renaissance cibórium pompázik, amelynek kupolája alatt, ezüst koporsóban, az ország véd-szentjének: szent Szaniszló vértanunak esontjai pihennek.

Szent Szaniszló galíciai születésű, igen nagy műveltségű püspöke volt Krakkónak, aki a királyt, II. Boleszlávot gonoszságai és kegyetlenségei miatt, sok-sok eredménytelen megintés után végre kiközösítette az Anyaszegtegyházból.

Ezért a király bosszút forralt, és misézés közben saját kardjával dőlte át az oltárnál ténykedő, szenteltű főpapot. Ez 1079-ben történt.

A székesegyház 18 kápolnája mindegyikéről könyvet lehetne írni! En csak néhányat említek meg, amelyek művészi emlékei mintegy beletényképeződtek lelki filmszalagomba.

A főoltár mögötti, a nagy Báthory István siremlékét őrző a legszebb. Valamikor összeköttetésben állott a királyi lakosztállyal, és vörös márvány trónusáról szokták a lengyel királyok a misét hallgatni.

Az olasz mesterek által készített Zsigmond kápolna is gyönyge a díszítőművészetnek. Falai esupa márványberakás és mesés márványszobra a két első Zsigmondnak és a Jagelló ház utolsó hajtsának: Annának, aki anyja volt Báthory Istvánnak. (Első Zsigmond és Sforza Bona lánya.)

A carrarai márványból készült koporsó, amely Jadwiga királynő földi maradványait rejtí, szintén pompás művészi munkája a neves lengyel szobrászművésznek: Madejszky Antálnak.

Ha nem tudnánk, hogy a világ egyik legnagyobb szobrásza, a dán Thorwaldsen alkotta, akkor is meg kellene állnunk a márványból faragott csodás Jézus szobor előtt és elgondolkodni az Isten alkotólelkéből kapott nagyszerű művészi tudáson, amely csak úgy sugározta ki a márványból a krisztusi szeretetet.

Ugyanecek e művésztől való Potocky Wladimir szobra is.

Aki életében csak egy szobrot is látott a nürnbergi születésű, de lengyel földön művészi tökélyre tereltyesedett tudású szobrásztól: Veidt Stoss-tól, nem mehet el műve mellett ráismerés nélkül.

Igy jártam én is!

Ez vagy Veidt Stoss műve, vagy valamelyik tanítványáé! -- szólok a magunk közt csak Miezsizlávnak elkeresztelt krakkói idegenvezetőnkhez, amielőtt még az belekezdhetett volna magyarázatába.

A lengyelek módfelett büszkék Veidt Stoss-ra, -- méltán -- a maguk művészenek vallják, és így Miezsizláv ur is egyszerre megkülönböztetett buzgalommal és figyelemmel volt irányomban, amióta a rózsaszínű svéd-márvány emlékművön felismertem -- a lengyelek így mondják: Wit Stwossz oroszlán-körme nyomát.

A nagy Jagelló Kázmér valóban királyi nagysághoz illőn, királyi művészetével alkotott annak emléket Veidt Stoss!

Elmondhatjuk; a lengyelek nem fősvénykedtek o

legfőbb székese gyházuk földiszítésével. Elsorolhatatlan művészi becsű festmény, emlékmű díszíti, régebbi és újabb művészi elgondolásokban. A márványban létező színekkel, minddel találkozhatunk itt.

Ha jól emlékszem, 16 darab óriási méretű valódi gobelin kép is díszlik itt a gót pillérek közt a magasban. Ugynevezett Arrasok, arany-szálakkal átszőtt, darabonként egy-egy palota árával felérő, Flandriában készült műkincsek.

Én nem tettem volna oda őket, minden szépségük és értékük dacára sem, mert megbontják, zavarják azt az áhitatot jelképező összhangot, amelyet a gót templomarchitektúra kelt.

A gót templomokban nem kell semmi imádkozásra inspiráló ornamens, sőt, mentől zavartalanabb, megbontatlanabb, annál nagyobb a lelki hatás, az Istenhez törekvés vágya, amit a szemlélőben kelteni hivatalva van.

(Folytatjuk.)

Emlékezzünk régiekről...

Magyarok.

Mióta az országot eladó bak szász. Schulmeisterek nyomán a Scotus Viatokok felfedezték a magyarországi nemzetiségi kérdést és a „falu-kutatás” is divatba jött, azóta a ma már igazán egy-nyelvűnek mondható csonka-országban is sok szó esik nemzetiségi dolgokról. Én is hadd szolgáljak egy pár adattal.

Heves megyében is — tudvalevőleg — van három „tót” falu. — Persze csak mi sovén magyarok ismerjük így el, mert ennek a három „tót” községnek a benszülött lakosai kerekén tiltakoznak a „tót” jelző ellen.

Domoszló, Markaz, Kisnána ez a három „tót” falu. Ha azonban veletlenül ezek közül a falvak közül bármelyikbe bevetődik a felvidékről egy ablakos, vagy drótos tót, az kénytelen előszedni fogya-tékos magyar tudását, mert Árvának, vagy Zólyomnak fiát az anyanyelvén ott ugyan meg nem értik.

A domoszlói tótok, ha egymás között tótlal beszélnek, akkor Jancsi így hívja Gyurót szántani:

— Bacsí Gyuro gyereünk szantovatya.

A fiatalja mar az ekezetet is felrakja. —

Novák Károly a nem régen elhunyt domoszlói plébános az ő derek tanítói karával sokszor rendezett a Népházban szin és egyéb műsoros előadásokat, melyeket persze mindig tánc követett.

De csak csárdás! Azt ropták lelkesen, magyaros jó kedvvel. Még ide nem iurakodott be a tangó, meg a one step, mint Egerbe, ahol nem régebben két hölgyai legénytől hallottam egy táncmulatságon (már nem „ivo”-ban mint régebben) ezt a csizmás viselethez oly groteszkül illő párbeszédet:

— Te Berci, mi az, amit most fuj a banda: angol keringő, vagy hortobágyi tangó?

Nem, Domoszlón még csárdást roptak.

Novák főrnak csak úgy repesett a szíve a láttára.

Nem is állhatta meg, hogy oda ne szóljon az egyik deli legénynek:

— Rakjad Miso, rakjad!

Rakok! felelte a Miso és boldogan riszálta tovább a Marit.

*

Valahol elmondtam a tárgyesetnek ezt a kifinomított alkalmazását, amire az egyik ur megjegyezte:

— Nem is olyan egyszerű dolog az. Még magyar születésű ember is gyakorta vét ellene, hát még idegen anyanyelvű. Elmondok erre egy esetet.

Emlékeztek még jól Lányi Ernőre, a magyar zene Petőfijére. Sovén magyarságára úgy mellékesen megemlítem, hogy soha nem vigasztalódott meg amiatt az elirási hiba miatt, ami egy nemzetközi versenyen történt meg vele, ahol számtalan pályázó közül az ő dala nyerte el az első díjat, de a nevével „Ernst Lanke”-nak írták és haláláig emlegette, hogy most már senki sem tudja, miként az a nótá magyar szerző műve.

— Ez a mi Lányi Ernő barátunk mindvégig megőrzött beszédjében enyhe raccsolása mellett az árnyalatnyi accentust, ami kedvesen hangzott benne, de mégis kissé idegenszerű volt.

Lányi, meg Pokorny, a nagytemplom karnagya, már csak sorsközösségüknek fogva is, jó barátok voltak. Pokorny azonban sohasem tudott jól megtanulni magyarul. — Egy cseh születésű embernek ez szinte lehetetlenség is. Pokornyt a rossz magyarsága miatt sokat csipdестe Lányi. — Egyszer azonban Pokorny is visszadta neki a kölcsönt.

Valami dalköri bankett volt, ahol Lányit ünnepelelték.

Lányi Ernő az ő nagy szerénységében nem akart felszólalni a reá köszöntött pohárköszöntők dacára sem. Az unszólásnak engedve azonban felemelkedett és beszédét ekként kezdte:

— Nem szívesen szólok fel, mert én birom tökéletesen a szép magyar nyelvet...

Amire Pokorny az ő mély basszusán a nagy csendben rázúgta:

— Tugyunk!

Ez a „tugyunk” azóta is szállóige-szerű kiszólás Egerben.

Öreg Vitéz.

Divatos közgazdasági jelszavak.

Irta: Vas Pál.

Válságok korát éljük. Az individuáлизmus vivja harcát a szociáлизmussal. Nem új keletű és nem is a háborus és a háborut követő idők gazdasági jelenségei. Sőt, már mintegy százötven éve, amióta modern közgazdasági tudományról beszélhetünk, ennek a két irányzatnak látjuk különféle színskáláját, de történelmi szemüvegen keresztül nézve azt is látjuk, hogy hol valamelyik közgazdasági irányzat tulajdonsága idézett elő háborút, hol pedig a háború térítette vissza a gazdasági életet normális medrére, vagy ennek nyomán új irányzat keletkezett, mely a szélső liberális individuáлизmustól a szélsőséges szociáлизmusig a lágörbe különféle magassági és mélységi pontjait mutatta mint a két ellentétes irányt és annak különféle kompromisszumát.

Ma kétségtelenül a történelem legnagyobb válságában vagyunk benne. Legtöbbször a kapitalizmust hibáztatják érte, s egyre nagyobb azoknak a száma, akiket a tökéletesen hangulat anakronizmusa megajt. Mert, hogy anakronizmus, az bizonyos, s arra minden közgazdasági műveltséggel bíró gondolkodónak rá kell jönnie. A liberális kapitalizmus korá lejárt, mondják nagyon előkelő közgazdánk, sőt Roosevelt is tett hasonló kijelentést gazdaságpolitikai nyilatkozásai során. Sokan az államkapitalizmusban látják a helyes közgazdasági irányt. Nem régg itt Gyöngyösön is hallottunk egy nagyon nívós előadást erről a kérdéstről, mely minden bajunkat a kapitalizmus bűnének róta fel. Sok igazságot hallottunk, sok érdekeset. De itt is hallottam olyat, amellyel nem tudom

magam mindenben teljesen azonosítani. Például, hogy a kapitalizmusnak sikerült elérni azt, hogy az utolsó tíz évben négy és fél milliárd pengővel adósította el az országot.

A vöd túl erős és ugy hangzik, mintha a kapitalizmusnak egyenesen az lett volna a célja, hogy romlásba vigye ezt az országot. Hát lehetséges ez? Sok mindent lehet reá mondani, de azt az egyetlen igazán nem, hogy önmaga érdekei ellen dolgozik. Pedig ez az volna!

Vita nem fér hozzá, hogy a mai válság felidézésében a kapitalizmusnak nagy része van. Sok hibát, sok mulasztást követett el és kevesebb önzéssel, de több körültekintéssel, kevés lemondással és több megalkuvási készséggel régen enyhíteni lehetett volna a helyzetet és sok súlyos bajnak, nehézségnek elejét venni. De azért mindent a kapitalizmus terhére irni mégsem lehet. És különösen nem lehet egy kalap alá venni a világkapitalizmust. A világkapitalizmus, ha ilyenről egyáltalában beszélni lehet, a világgazdaságnak egyik legnagyobb mozgató erejű alkotó eleme, de a világgazdaság nem *egy organikus egység*, melyet közös gazdasági törvények és celok irányítanak, hanem a világ összes országainak, külön-külön öncélú államainak szintetikus összetétele, amelyek nem társadalomjogi, hanem ennél sokkal lazább forgalomgazdasági kapcsolatok tartanak össze s egyik a másik gazdaságpolitikájára csak annyi ingerenciával bír, amennyit nemzetközi megállapodások, kereskedelmi szerződések révén tud megszerezni. Egyébként mindegyik külön-külön a maga érdekei szerint, saját népének, közössége jólétének emelésére alkotja meg a maga gazdasági törvényeit, nem sokat törődve azal, hogy az más ország közgazdaságának ártalmára, vagy kárára is lehet.

Ha ebből a szempontból nézzük pl. nálunk az utolsó tíz év gazdaságtörténetének romlását és vizsgáljuk annak eredetét, hamar rájövünk arra, hogy akármily súlyos is ránk nézve a mi négy és fél milliárdos eladósodottságunk, mi csak egy kis epizódia voltunk annak a nagy világtörténetnek, mely az egész kontinensünket egy szédítő mély válságba sodorta, s amelyben mi a mi kapitalizmusunk minden mértékén kívülhaveresével is nagyon kicsiny pont voltunk ahhoz, hogy azt megakadályozhassuk volna.

Mert lássuk csak, mi történt. A háború alatt erősen kifejlett technokrácia ugy az iparban, mint a mezőgazdaságban nagy túlprodukcióna vezetett. A háborúban lerombolt országok fogyasztása igen erősen mecsappant, sőt óriási területek egészen elkapcsolódtak a nemzetközi forgalomból. A háborúban meggazdagodott Amerika a háború után elárasztotta kölcsönökével egész Európát, ami azonban nem mert még berendezkedni, hogy hosszú lejáratú kölcsönöket nyújtson, viszont azok az országok, amelyek gazdasági talpraállásukat csak külföldi kölcsönöktől remélhették, szívesen vették igénybe ezeket a rövid lejáratú kölcsönöket is, mert azt remélték, hogy ezek csak átmenetiek és ezeket a viszonyok várható konszolidálásával fogják tudni hosszú lejáratú kölcsönökkel konvertálni. Közbeszólt azonban egy pár nagyobb európai bankbukás, amelyek a megújult amerikai hitelezőket arra késztették, hogy hiteleiket bevonják. Ez pedig olyan meggondolatlanul radikális tempóban történt, hogy az egész világgazdaságra kiható általános pénzügyi krízist idézett elő.

Addig az időpontig, amíg ezek a nagytömegű rapid hitelfelmondások nem következtek be, nagyon szépen haladtunk a gazdasági konszolidálódás

utján. A hitelmegvonások, illetőleg a hitelfelmondások azonban pánikszervi válságot váltottak ki, minden recessgett-ropogott és évszázados sziklaszilárdnak hitt cégek omlottak össze, illetve rendültek meg.

Ezek a viszonyok idézték elő az 1931-i bankzárlatot, mely a mi gazdasági- és hitellelünk háboru utáni korszakának igen szomorú határköve volt, s hogy milyen rombolást vitt véghez és a hazai hitelszerveket is milyen nehéz helyzet elé állította, arra legelőnkebben rávilágít, hogy míg a bankzárlat előtti időben a budapesti pénzintézetek 1528 millió, a vidéki pénzintézetek 451 millió, összesen tehát majdnem 2 milliárd pengő betétet kezelték, már a következő évben ez az állomány a budapesti pénzintézeteknél 1188 millióra, a vidéki pénzintézeteknél 265 millióra ment vissza, vagyis egy év leforgása alatt a magyar hitellelnek jóval több mint 500 millió pengő betétet kellett ügyfeleinek visszafizetnielkül, hogy ez a felmondott külföldi hitelek visszafizetésének céljait szolgálta volna, mert hiszen a transzfermoratóriumi rendelet ezt nem is engedte meg.

Es itt álljunk meg egy kicsit. Ne menjünk tovább. Felesleges. Előttünk fekszik már egy körkép, kíséreljük meg egy kissé analizálni, vizsgáljuk meg, hol voltak mulasztások, hol és hogyan lehetett volna elejét venni a bajoknak és ha már meg vannak a bajok, keressük meg a betegség terapiáját, a gyógyulás útját.

A négy éves háború, az ezt követő fordulatmak, a saját bőrünkön tapasztalt „kollektivizmus” mindent felforgató rendszertelenségében elerőltentett, vért vesztett és mindezek betetőzésül még a román megszállás alatt az utolsóig mindenéből kifosztott magángazdaság az inflációs pénzgazdalkodáson keresztül eljutott a valuta rendezésig, amikor azok a szerencsétlenek, akiknek tőkijük nem értékálló javakba, hanem pénzbe, betétbe, vagy hadikölcsönökbe volt fektetve, eljutottak odáig, hogy minden ezer koronájuk nyolc fillért ért, — s ezek között voltak a ma divatból oly sokszor támadt pénzintézetek is, akik 10—15000 aranykoronára kihelyezésükért egy-egy liba árat kapták vissza — mondom, ilyen közgazdasági viszonyok között kellett azok a külföldi kölcsönök, akármilyen feltételekkel is. Felmerülhet ugyan itt az a gondolat, hogy vajon nem lehetett volna azt a bankörpést előbb megállítani, ha az állam lékező és irányító befolyásával a közönség széles rétegét idejében elterítette volna attól, hogy mindenki a tőzsdei spekulációra vessen magát, s inkább a termelés fokozására, új javak előállítására, munkaalkalmak létesítésére adott volna különféle kedvezésekkel impulzust ahelyett, hogy csalóka, látszólagos nyereségeket hajszoljanak. Meg kellett volna állítani ezt a tömeghisztériát, mely megfordította az alkínisták tantételeit és megmutatta, hogy lehet aranyból papírost csinálni. Ugy vélem, hogy az első mulasztás már itt történt. De ez sem a kapitalizmus mulasztása volt.

A második alkalom és szükség a kormányzati beavatkozásra akkor volt, amikor az előbb említett dollár kölcsönökkel árasztották el az országot. Ismét egy látszat konjunktura keletkezett, melynek halása alatt a buza ára 30 pengőre szökött fel, ezen az árbázison a föld ára is irreális színvonalra emelkedett, mert földéhes gazdáink a könnyen szerzett hitelek révén minden árat megadtak, csak új földbirtokhoz jussanak. Az egészségtelen hitelkultengés bőség-szarujából azonban nem származott sok áldás, mert ugy látszott, mintha azt a rengeteg sok pénzt a föld

el is nyelte volna, holott racionálisan irányított gazdálkodással tartósan biztosítható volna az általános jólét. Az állam beavatkozó gazdasági politikája sokat lendíthetett volna e téren. Láttuk, hogy Olaszország ugyanebben az időben mocsarakat szárított, hegyoldalakat tett termőképessé, új városokat, utakat, alagutakat építtetett, a semmiből értékeket varázsolt elő, mindenféle kedvezményeket és kedvezéseket adott, hogy a gazdasági életbe lendületet hozzon, megteremtette a munka alkotmányát, s a társadalom minden rétegének általános jólétét teremtett, anélkül, hogy az állami onnipotencia az egyéni érvényesülésnek gátat vetett volna. De nem engedte, hogy a pénz, mely tulajdonképpen nem tőke, csak általános csereeszköz, láthatatlan csatornákon ellőnjön, hanem rákényszerítette, hogy a rendelkezésének megfelelően részt vegyen a termelés nagy munkájában mind az egyén, mind a köz javára.

Nálunk is vannak megoldatlan problémák, melyek sok munkaalkalmat adnának, az ipart, a kereskedelmet foglalkoztathatnák, s új értékeket teremthetnének. Nem is kell nagyon messze menni. Nézzünk körül kissé szűkebb pátriánkban. Gyöngyös azelőtt, nem is olyan régen, viszonylag elég élénk ipari piac is volt. Ma mindebből majdnem semmi sincs meg. Pedig mennyi energia szunnyad itt, csak tőke és vállalkozó kellene hozzá. Az egész környéken nagy kiterjedésben ugyiszólván kimeríthetetlen, s nagyon könnyen hozzáférhető felsőmediterránkori lignit rétegek fekszenek kihasználatlanul alig néhány méternyi mélységben, melyek szinte kínálkoznak egy elektromos centrale létesítésére, amely körül a legkülönbözőbb ipari üzemek keletkezhetnének. A legkezenfekvőbbek volnának magának a lignitnek értékes melléktermékei, melyeknek nagy részét

külföldről hozzuk be. — Itt vannak közvetlen közelünkben ugyancsak kiaknázhatatlan tömegű kovaföld területek, melyek a legtokéletesebb szigetelőanyagot szolgáltatják és műszaki szempontból igen becses és meglehetősen ritka geológiai előfordulás. Közgazdasági szempontból szinte tragikus, hogy ennek dacára ezek a területek a környék legolcsóbb földjei, mert megművelésre gyenge és kevésbé alkalmas talaj. Milyen érték volna ez valahol külföldön, ahol az egyáltalában nem fordul elő, s anóvá a kompezációs áru csere forgalomban megfelelő fuvardíj kedvezménytel talán maga a nyersanyag is mint exportcikk jöhetne figyelembe. — És mennyi minden lehet még országos viszonylatban, mennyi létező helyzeti energia volna mozgásba hozható, mely mind rengeteg munkaalkalmat tenne lehetővé, ami a közgazdaság örök törvényei szerint a gazdasági életbe nagyobb lendületet vinne és egészségesebb vérkeringést eredményezne. Itt van az Alföld csatornázásának kérdése, az öntöző művek létesítése, stb. stb.

Mindezekhez azonban elsősorban bölcs belátásra és a közhangulat megváltoztatására van szükség. Félre a divatos közgazdasági jelszavakkal. Sem kollektívizmusra, sem államszocializmusra, de még államkapitalizmusra sincs szükség, hanem több gazdasági szabadságra, az egyéni érvényesülés szabadságára. Mert örök törvény az is, hogy az egyéni érvényesülési lehetőség, az egyén szabadsága alkotott mi dig legnagyobbat, s mindaddig, míg a tőke tartózkodik a vállalkozásoktól és a vállalkozó nem éri, hogy a kormányzat serkentőleg a hóna alá nyúl, s mindaddig, míg ott ahol arra szükség van, maga az állam nem lép fel kezdeményezőleg, az ország egyetemes érdekeinek megfelelő termelő munkára támaszkodó regeneráló folyamat nem tud megindulni.

Az elmúlt esztendő mérlege Heves vármegye mezőgazdasági életéről.

Irta: Vitéz Fluck Gusztáv.

Ha az új esztendő küszöbén világos fejjel és bizakodó hittel szándékozunk szembenezni az elkövetkezendő év folyamán ránk váró feladatokkal, nem csak adóbevallás céljából, de önmagunk számára is el kell készítenünk az elmúlt év munkájának és eredményének legalábbis hozzávetőleges mérlegét. Csakis ezek az eredmények és számok birtokában lehetnek biztos célkitűzéseink, csak ezen adatok segítségével vehetünk számot a rendelkezésünkre álló erők teljesítőképességével és csak a végzetl munkaszámbevétele után láthatjuk, hogy melyek azok a tévedések és hibák, melyeket módunkban áll a jövőben a további termelés folyamán ki is küszöbölteni.

Sajnos a statisztika nálunk még ma is lenézett tudomány; különösen lenézett tudomány pedig éppen a gyakorlati gazdak körében. Ennek a következménye egyrészt az, hogy a magyar mezőgazdaság nem használja fel nagy általánosságban a külföldi államokhoz hasonlóan a statisztika által szolgáltatott értékes adatokat, másrészt a szolgáltatott adatok pontossága és részletessége igen gyakran nem üti meg a kívánt mértéket, miután ezen adatszolgáltatást a gazdák igen nagy része vagy teljesen céltalannak és fölöslegesnek tartja, vagy pedig legjobb esetben egyenértékűnek tekintti az adóbevallás fölöttebb kellemetlen mesterségével.

Ha valaki figyelemmel kíséri a kitűnő statisztikai intézetünk által rendelkezésünkre bocsájtott ada-

tokat, megdöbbenéssel kell olvasnia, hogy Magyarország az 1930—1934 évi búzatermésátlagok tekintetében Európában a 16. helyen áll, továbbá hogy míg Németországban az elmúlt negyven esztendő folyamán általában 50—70 százalékkal növekedtek a termésátlagok, addig nálunk az emelkedés alig egyharmadny százalék. Bennünket heves megyeieket pedig nem hagyhat közömbösen pl. az sem, hogy a vármegye szarvasmarhaállomány 1895 óta 17,3 százalékkal, lovalállománya 3,8 százalékkal, juhállománya pedig 53,2 százalékkal megfogyatkozott a gyakran hangoztatott okszerű gazdálkodás nagyobb dicsőségére.

Ha most már számbavesszük Heves vármegye 1937. évi mezőgazdasági helyzetét, a gyakorlati tapasztalataink s a rendelkezésünkre álló, sajnos csekély számú adat tanúsága szerint meg kell állapítanunk, hogy a vármegye gazdáinak az elmúlt évben ismét nagyon nehéz esztendeje volt.

A mezőgazdasági év nem új év napjával kezdődik. Az új esztendő kezdetén a gazda már súlyos tehertétellel, a jól vagy rosszul elvégzett őszi munkával fordul az új esztendőbe. S a termelés nagy bizonytalansága, az időjárás 1936 év őszén egyáltalában nem volt kedvező. Az állandóan tartó esőzések rendkívül megnehezítették a mezőgazdasági munkálalatok sikeres elvégzését, a vetési és talajlökészítési munkálalatok igen nagy kócsadalmat szenvedtek, sőt az őszi vetésterület mintegy 30 százaléka nem is volt elvetendő. Ezenfelül a bevetett területek nagy

részén az elvetett mag csak igen későn és nem megfelelően megmunkált talajba került. Igen kedvezőtlen volt az időjárás a talajelőkészítő munkálatok szempontjából is, mert a földek igen tetemes részén a rendkívül fontos őszi mély szántás egyáltalában nem volt elvégezhető. Fokozta a bajt a hideg, esős tavasz is, aminek következtében ismét csak erősen kétséssel és kellelőleg meg nem munkált talajba vethettek általában a gazdák.

Az esős időjárást május elején rekkenő meleg és teljesen csapadékmentes idő váltotta fel. A június hó folyamán beköszöntő őszi esős évszak a kalászosokra már későn érkezett, sőt az aratási és cséplési munkálatokat erősen hátráltatta is.

Bár az időjárás következtében jó termésre számítani egyáltalában nem lehetett, a cséplési eredmények mégis nagy csalódást okoztak vármegyeszerte, mert a termésállagok a várteredményen is alul maradtak. Egyes vidékeken s néhány szakszerűen kezelt uradalomban kielégítő, sőt jó termés is volt, a termésállagok azonban igen sok helyen a 2—3 qt sem haladták meg. A kár főoka abban keresendő, hogy a lassan fejlődő búzák a hirtelen beállott hőségben sarjulászt nem neveltek.

A vármegyei átlagtermés búzából szűken 6 q-ra, rozsából 5 q-ra, árpból 5 q-ra és zabból 5,5 q-ra tehető. A termés általában jó minőségű volt.

Különösen sokat szenvedtek az időjárás következtében a vármegye alföldi községei, ahol a felfakadó vizek is hátráltatták a tavaszi munkálatokat. Majd aszálykár pusztított, több község jégverést is kapott s így igen sok községben állapítatott meg $\frac{2}{3}$ elemi kár. De volt község, ahol a vetőmag sem temt meg.

Az esős nyár következtében a tengeri termés általában jó volt s a kedvező őszi időjárás folytán a kései tengeri fajták is beértek. Ugyancsak igen jó volt a répatermés, valamint általában a burgonya is közepes termést adott. A takarmántermés szintén kielégítőnek mondható s az esős időjárás igen kedvezően befolyásolta a rétek és legelők fejlődését is. Ezen kedvezőbb termésállagok azonban már nem sokat segíthettek az egyoldaluan búzatermesésre berendezkedett kizsákmányozók kedvezőtlen helyzetén.

A m. kir. földművelésügyi minisztérium az elemi károsodást szenvedett gazdák megsegítésére a vármegyében természetbeni visszaszolgáltatás kötelezettsége mellett a várm. m. kir. gazdasági felügyelőség útján a tavasz folyamán 500 q árpa, 400 q zab és 90 q tengeri vetőmagot osztott ki, az őszi folyamán pedig természetbeni visszaadás kötelezettsége mellett 11150 q., azonnali készpénzfizetés illetőleg csere kötelezettsége mellett pedig 1600 54 q nemesített buza vetőmagot. A kiosztott búzavetőmag B. 1201 számú buza volt s így ezen mennyiség a bajbajutott gazdák megsegítésén kívül a búzatermesés egységesebbé tételét s minőségi színvonalának emelését fogja szolgálni, mely utóbbi téren éppen a m. kir. Növénytermelési Hivatal búzavetőmagakciói eredményeképpen vármegyénk területén szemmel látható haladás észlelhető.

Az őszi időjárás általában igen kedvező volt. A november hó közepéig tartó enyhe meleg idő igen kedvezően befolyásolta a vetési munkálatokat s így a gazdák általában 100% ig be tudták vetni az őszi vetésterületeiket. A talajelőkészítő munkálatok is legnagyobb részben elvégezhetőek voltak. A december hó első felében uralkodó enyhe esős időben a vetések megerősödtek, majd circa 10—20 cm-es hótakaróval

borítva fordultak a karácsony körül beköszöntő igen hideg télbe.

A terményárak az elmúlt évhez viszonyítva némi emelkedést mutatnak, ez azonban sajnos a kis gazdák legnagyobb részét nem érinti, miután a rossz termés következtében számottevő eladható fölöslegük nincsen.

Az állatárak ugyancsak öröndetes emelkedést mutattak, ami észrevehetően fokozta a gazdák állattenyésztési kedvét. Az állatállomány kismértékű mennyiségbeli növekedést is mutatott az elmúlt év folyamán, azonban ennél jelentékenyebb az állomány minőségi színvonalának emelkedése, ami elsősorban a Hevesvármegyei Szarvasmarhatenyésztő Egyesület lelkes munkájának az eredménye. A várm. m. kir. gazdasági felügyelőség arra törekszik, hogy a köztenyésztésben levő s az elmúlt u. n. „fekete” évek során megvásárolt, gyakran igen alacsony tenyésztésű bikák fokozatosan kizárassanak a köztenyésztésből s helyettük jó minőségű, törzskönyvezett bikák szerezzessenek be. Öröndetes jelenség, hogy az elmúlt év folyamán sok község illetve községlet áttért a szabad párosításról a jó állattenyésztés céljainak egyedül megfelelő kézből való fedeztetésre, valamint hogy a vérfrissítés érdekében a községek egy része bikaszükségletét részben a tenyészállatvásáron, részben más, fejlettebb állattenyésztési vidéken szerezte be. Ugyancsak igen öröndetes jelenség, hogy már 23 község tagja a szarvasmarhatenyésztő egyesületnek s így 23 községben 250 drb tehén áll ellenőrzés alatt. A tejtermelés is jelentékenyen emelkedett, ami kapcsolatos a vármegyében lévő tejüzemek az elmúlt év folyamán bekövetkezett jelentékeny szaporodásával. A H. G. E. a vármegyei m. kir. Gazdasági Felügyelőség közreműködésével az elmúlt évben két szarvasmarha díjazást rendezett, Gyöngyösön és Maktáron, amely állatdíjazásokon a kizsákmányozók tekintélyes számmal vettek részt s amely szarvasmarha díjazások szintén az állomány minőségbeli javulását bizonyították. Mindazonáltal a téren még nagyon sok a tennivaló, mert szarvasmarhaállományunk még mindig erősen alatta marad nemcsak mennyiségileg de minőségileg is az ország jobb állattenyésztő vidékeinek.

A sertésállomány minőségi színvonala is emelkedőben van. Ez elsősorban a Mangalicatenyésztők Országos Egyesülete kancserakciójának az eredménye, melyben vármegyénk három egymásután következő év folyamán részesült. Az elmúlt évben az állomány egyöntetűbbé tételére, vérfrissítésére, valamint a minőségi színvonal emelése céljából a várm. m. kir. gazdasági felügyelőség az egrri, pétervásári, gyöngyösi és hevesi járásokban ismét 51 drb. kancsot osztott ki. Ugyancsak volt vármegyénk területén kancserakció is, melynek során 33 drb. kancs utalt ki a felügyelőség Nagyiván község részére.

A közlegetők állapota még általában nem kielégítő, bár némi javulás a multhoz képest ezen a téren is észlelhető.

A mezőgazdasági munkásság helyzete némi javulást mutat, amennyiben a napszámberékek emelkedtek s a munkanélküliek száma az elmúlt évekhez viszonyítva lényegesen csökkent. Miután azonban a napszámberékek emelkedése nem áll arányban a terményárak, élelmicikkek és főleg az ipari termékek árának időközi emelkedésével, a mezőgazdasági munkásság életstandardjának megjavulása ezideig még jelentékenyebb mértékben nem észlelhető. Ki-

Folytatás a 10-ik oldalon.

HOMO SAPIENS PONTILUSOR. (A bridgejátékos.)

dr. Szigeti Pál pohárköszöntője az Orsz. Magyar Bridgeclub december havi ünnepi vacsoráján.

Igen tisztelt hölgyeim és uraim!

Nekem volt ismételt alkalom a multban ilyen ünnepi vacsorák kapcsán hol fenkölt, hol vidám felszólalásokkal untatnom a társaságot, engedjék meg, hogy ezúttal kivételesen szigorúan komoly és tudományos hangot üssek meg.

Nevezetesen kiindulok abból a ma már nem vitatott tényből, hogy az élő lények nagy évmilliárdos evolúciója az embernek, a legfelsőbb lénynak kialakulására irányult. — továbbá minthogy nem vonja senki kétségbe a jelenlevők között, hogy az emberi intellektusnak a a bridge a koronája és így az összes élő lények nagy skálája a bridgező emberben, a *homo sapiens pontilusor*-ban kulminál, mélyreható biológiai kutatásokat folytattam abban az irányban, hogy kimutassam, hogy az evolúció nagy rendje egyedül és kizárólagosan a bridgező ember típusának és kvalitásainak kialakítását célozta és eredményezte.

Kutatásaim bármennyire alaposak is, még nem befejezettek, de már annyira meggyőzőek, hogy bátor vagyok azokból egyes részleteket előadni, részben azért, hogy a bridgezéssel kapcsolatos jelenségek között fennálló összefüggéseket megvilágítsam, másrészt meg azért, hogy a játékosoknak egyébként fogytékos öntudatát és önbecsülését alátámasszam.

Igen t. hölgyeim és uraim, a természet alsóbbrendű lényekben fejlesztette ki azokat a tulajdonságokat előkészítősképen, amelyekre a bridgező embernek szüksége van, — úgy, hogy amikor mintegy félmillió évvel ezelőtt a két jégkorszak között a *homo sapiens pontilusor* busa fejével, bozontos szemöldöktarajával, görnyedt járásával, göresős bunkójával a földön megjelent és azt birtokba vette, hogy a bridge céljaira előkészítse, már bőségesen hozta magával chromosómáiban a bridgejáték előfeltételeit hordozó géneket. Megvolt benne: a halak sikamlóssága, az angolna fürgesége, a méhek szorgalma, a kaméleon változékonysága, a kutya szimatja és a sasok szeme, a differenciált látás előfeltételével a majmok sárga foltjával kiegészítve!

Sajnos azonban a természet tökéleteset nem alkotott, mert ezek mellett az értékes tulajdonságok mellett hozta magával a *homo sapiens pontilusor* többek között még a medve nehézkességének, az öszvér esőkönyűsségének, a borjak merengésének, az őzike félnétségének, a kardfogu tigris vérszomjának (mans alatti konteák!) génjeit, de hozta magával az *imádkozó sas-káét* is, mely állat arról nevezetes, hogy párját még a páros élet befejezte előtt fel szokta falni, mely szokás a bridgező emberek között napjainkban is még sűrűn, nem mindig előnyösen, de nagy eruptív erővel kifejezésre jut.

Azonban igen t. hölgyeim és uraim, ez a fejlődési folyamat még befejezve nincs, hiszen az evolúció fogalmilag végtelen de ez ma már nem kizárólagosan a természet spontán variációinak véletlen játéka, az eugenetika tudománnyá alakult és az ember maga tudatos kézzel iparkodik ennek irányításába befolyni. Itt azonban szomorúan kell megállapítanom, hogy az irányító körök nem ismerték fel kellő mértékben a természet céljait, nem látják elég világosan, hogy az evolúciója elérhetetlen de megközelíthető végcélja a tökéletesen bridgező ember és ennek alakítását kell irányvonalnak tekinteniök. De nincsenek megfelelően tisztázva azok a kérdések sem, hogy melyek legyenek a tovább fejlesztendő és melyek a kiküszöbölendő öröklött tulajdonságok. Mert bár az öszvér esőkönyűssége és a medve nehézkessége nem okoz vitát, de már a sasok körültekintő látására, valamint arra nézve, hogy az őzike félnéksége és a kardfogu tigris vérszomja között, hol építendő ki a helyes arány.

De különösen, hogy a párját felfaló imádkozó sasok génjei mennyire érvényesüljenek a jövő nemzedékekben, — a közvélemény rendkívüli mértékben divergál. Egyesek szerint ez a hagyomány ma már idejét multta, mások szerint a genetikai eliminációnak ezt az eredményes fegyverét feltétlenül meg kell őrizni, épen eugenetikai szempontokból, csak a mai törvényes világban a végrehajtást a zsüri engedélyéhez kell kötni, — amivel szemben mások megint azt vitatják, hogy a tapasztalat azt mutatja, hogy a zsüri nincs mindig jelen, különösképen épen a hajnali órákban, már pedig az ilyen statariális eljárást azonnal, napfelkelte előtt végre kell hajtani.

Mindezekből látható, hogy milyen nehéz és nagy horderejű kérdések várnak itt megoldásra és ép. a ezért indítványt terjeszték itt elő, hívassék össze egy egész világra szóló nemzetközi bridgeparlament, mely hivatva legyen az egész emberi fajnak, sőt az összes élő lényeknek ezen legvitálisabb kérdésében kellő tanulmányok alapján a döntést meghozni és a fejlődés helyes irányát késő utódaink számára is végérvényesen meghatározni.

Ennek a konferenciának sikerére üritem poharat.

Ha Gyöngyöst

utbaejti, ne mulassza el felkeresni

a Hungária Szálló éttermét,

melynek konyhája kiválóságáról országosan ismert.

MAGYAR-OLASZ BANK R-T. HATVANI FIÓKJA ezelőtt Hatvanvidéki Takarékpénztár Részvénytársaság H A T V A N .

A Magyar Nemzeti Bank mellékhelye.

Foglalkozik az összes bankszerű ügyletek lebonyolításával. A „Fonciere” Általános Biztosító Intézet főügynöksége. A magyar királvi Osz-tálysorsjáték elárusító helye. Készséggel áll rendelkezésre export és import ügyek, kompenzációs üzletek létrehozásában és lebonyolításában.

(vitéz Fluck Gusztáv cikkének folytatása a 8. ik oldalról.) vételet képez a tavasz folyamán Németországba vitt 612 hevesmegyei munkás, akik valamennyien az itthoni keresethez viszonyítva jelentékeny megtakarított pénzzel érkeztek haza.

Bizonyos kereskedelmi és ipari körökben előszeretettel beszélnek a mezőgazdaság újabb „konjunkturájáról”. Sajnos konjunkturáról egyelőre szó sincsen. A termény és állatainak kétségtelenül emelkedtek s ennek következtében a gazdálkodás rentábilisabbá vált. De ezzel szemben megnövekedett a regie-költség, rossz volt általában a termés s az ipari cikkek ára ugyancsak lényegesen megdrágult s így az a sokat hangoztatott agrár olló, nem hogy végre becsukódott volna, hanem talán még tágabbra nyílt. Az elmúlt esztendő pedig — legalább is Heves vármegyében, — semmiesetre se volt alkalmas arra, hogy a mezőgazdaság kiheverhesse az elmúlt válságos évek során szerzett súlyos sebeit.

Értékeink megbecsülése közérdek!

A nehéz élet mindennapi keserves problémáinak elintézésén kívül fájó esete van a hatvani társadalomnak.

Ez a társadalom, amely évtizedek óta a legnehezebb időben is úgy össze tudott fogni szeretetben, — joggal lehet elmondani, hogy a palotától a kunyhóig, — hogy a súlyos szociális problémákat is a legnagyobb áldozattal bár, — de könnyű szívvél sikerült neki megoldani.

A hatvani társadalomnak erre a nagy munkájára találon jegyezte meg vármegyének főispánja, hogy itt valósággal versenyfutás folyik a jóltevésben s Hatvan messze kimagaslik az áldozatkészség terén még országos viszonylatban is.

Ennek a társadalmi gépezetnek minden tagja, minden csavarja szépen, harmonikusan működött, itt, — ha voltak is surlódások és differenciák egy-egy kérdés elintézésénél, — azok mind elintéződtek helyesen Hatvan határán belül, — mintegy családi keretben.

A hatvani újságírói gárda, — a hirlaptudósítók, hivatásuk magaslatán állva, még az anyagi előnyük félretolásával is átértékelték mindenkor a város iránti kötelességüket, — soha sem dobták az ország piacára a nem odavaló problémákat, sohasem igyekeztek szenzációvá felfujni a semmiségeket.

Annál helytelenebb és annál fájóbb, hogy nem is újságíró, — hanem hatvani polgár vitte ki innen a támadását a fővárosi sajtóba és támadott meg olyan egyént, mint Várkonyi Sándor főjegyző, aki idestova 3 évtized óta, — mióta a község kötelekében működik, — olyan közszeretnek és közbecsülésnek örvend, amelyre példát alig ismerünk. Hatvan képviselőtestülete bizonyára meg fogja találni a módját, hogy bizalmáról és szeretetéről imponáló módon biztosítsa Várkonyi Sándor főjegyzőt, akinek egyéniségéről, működéséről a legutóbbi hetekben itt járt miniszterközi bizottság — amint arról az illetékes felettes hatóságtól értesültünk — elismeréssel nyilatkozott.

Hogy ez a társadalom az ő nagy hivatását olyan ritka áldozatkészséggel oldotta meg, annak egy igen értékes tényezője volt Várkonyi Sándor főjegyző szociális lelke, puritán, minden kritikán felül álló önzetlen, becsületes egyénisége.

Mélyen elszomorító, hogy akkor, amikor minden magyar embernek vállvetett összefogással kellene a

nagy célok elérésére összefogni, — még a hatvani társadalomban is megindult az a káros munka, hogy más érdemes vezető egyéneket is kipellengéreznek, és ha azok meg is fogják találni a módját az elégtételük megszerzésének, — félő, hogy a lelkükben a támadás nyomot hagy, és elkedvetleníti őket a közért végzett munkájukban, — amelynek aztán csak az összesség látja kárát.

Gröber Ferenc, az Egri Kereskedők egyesületének elnöke a kereskedői nyugdíjmozgalomról.

Megemlékeztünk már arról az egyre nagyobb erővel folyó mozgalomról, amelyet az Egri Kereskedők Egyesülete indított a kereskedők öregkori nyugdíja érdekében és az *Illés Béla* ismert szervezete mellett állásfoglalásra kérte fel az ország egész kereskedői társadalmát. A mozgalom azóta országos mozgalommá nőtt és ma már az egész magyar kereskedői világot foglalkoztatja.

A Hevesvármegye munkatársa a nyugdíjmozgalomról beszélgetést folytatott *Gröber Ferenc*cel, az Egri Kereskedők Egyesületének köztisztviselőiben álló elnökével, akinek nevéhez fűződik az a dicsőség, hogy a vezetése alatt álló érdemes egyesület útján ezt a kihatásaiban szinte még felbecsülhetetlen mozgalmat elindította. A beszélgetés során Gröber Ferenc ezeket mondotta:

— Egyesületünk alelnökével, *Illés Bélával* három éve mozgatjuk már ezt a dolgot. Három évvel ezelőtt átadtuk *Illés Béla* tervezetét az OMKE-nek, de akkor elaludt ez a kérdés. Az elmúlt nyáron halottunk a Kormányzó Ur Ófőméltósága szólnoki beszédét, majd a kereskedelemügyi miniszter ur emlékeztetés szavait a kereskedői pályáról. Ez a körülmény újból megerősítette véleményünket és *Illés Béla* tervezetét egyesületünk elé tártuk, majd a lefolytatott viták és megbeszélések után, legteljesebb meggyőződéssel egyhangulag magunkévá tettük és átiratokban az ország összes kereskedői érdekképviselőit hasonló állásfoglalásra szólítottuk fel.

A mindenki által azonnal megérthető, világos és egyszerű elgondolás azóta meghódította ugyszólván az egész magyar kereskedői társadalmat. Az ország nagyobb városaiban nyolcvan és egynéhány kereskedői egyesület, testület vagy hasonló érdekképviselő van. Ezek közül eddig mintegy hatvan csatlakozott már egyhangulag a mi mozgalmunk alapján az *Illés-féle* tervhez és delegátusait is kijelölte a megtartandó alakuló értekezletre. Ez az ország kereskedőinek máris nagy többségét jelenti. Mi azonban bevárjuk még a többiek csatlakozását is.

Közben mi magunk is tevékenykedtünk a nagyfontosságú ügy érdekében. Voltunk Debrecenben *Illés Bélával*. A Debreceni Kereskedők Körében rendkívül szívesen és igaz megbecsüléssel fogadtak bennünket és teljes egészében magukévá tettek határozati javaslatunkat. Felkerestük *Nagybáky Szesztina Jenőt*, az OMKE országos elnökét, aki elmondotta nekünk, hogy az *Illés-féle* nyugdíjtervet a maga részéről is megvalósíthatónak, elfogadhatónak tartja és azt teljes erővel támogatja. A debreceniek általában igen lelkes hívei az ügynek. Kérték, hogy Debrecenben tartsuk az alakuló gyűlést, melyre ők képviselőjüket, *Lázár Andor* igazságügyi minisztert is meghívnák és felkérnék az elgondolás gyors megvalósításának támogatására.

Illés Béla egyébként meghívásra nemrég Szekszárdon, majd január 4-én Győrben tartott előadást a kereskedők nyugdíj- és öregkori ellátásáról. Mindkét helyen igen nagy számban vettek részt a gyűlésen a kereskedők és egyhangulag csatlakoztak mozgalmunkhoz. Különösen nagy szabású volt a győri vita est, amelyen igen magas színvonalú vita volt a kérdés felett és végül teljes megértést és megnyugvást eredményezett az Illés terve mellett, amely az én egyéni véleményem és meggyőződéseim szerint is kitűnő és egyedül megvalósítható és végtelenül jólesik nekem, hogy éppen a vezetésem alatt álló egyesület indította meg ezt a mozgalmat, amely áldásos és boldogító lehet a jövő magyar kereskedői nemzedékre de a mai kereskedői társadalom is élvezheti még gyümölcseit.

Összinté meggyőződéseim, hogy ez a mozgalom már elgáncsolhatatlanná erősödött és kicsinyes érdekek vagy feltételek és hiúsági kérdések ezt már nem bukathatják meg. Nagy bizakodásunkra szolgál *Halla Aurél* kereskedelmi államtitkár ur megértő támogatása, aki szívvel lélekkel teljesíteni kívánja azt az elgondolást, amely a kereskedők számára a saját erejükkel valószínűleg az öregkori ellátást. Budapest kereskedői társadalmának kimagasló emberei is mellettünk állnak már. Ez a mozgalom már nem állhat meg feluton és minden reményünk megvan arra is, hogy a magyar törvényhozás megértése is velünk lesz és itt is megkapjuk a szükséges támogatást a terv alapját képező kötelező befizetések elrendelésére a kereskedelmi áruforgalom után.

Kinevezések.

A hatvani társadalom két érdemes tagját érte a közelmúltban a magas helyről jött elismerés.

Magyarország kormányzója a pénzügyminiszter előterjesztésére G á s p á r K á r o l y t, a hatvani kir. adóhivatal főnökét állampénztári igazgatóvá nevezte ki. Ez a kitüntetésszámba menő kinevezés az igazi érdem jutalma volt. Gáspár Károly, nehéz posztján ideálisan megállja a helyét, mert mindég meg tudja találni a módot és az utat arra, hogy amellett, hogy a kincstár érdekeit szem előtt tartja, - de becsületesen érzi szívvel lehetővé teszi, hogy a nehéz helyzetben lévő adófizető is eljuthasson a kötelességének.

Dr. Tusnádi Étlhes János postafőnökségnek, a hatvani postahivatal főnökének a Kormányzó a kereskedelmi és közlekedési miniszter előterjesztésére a postafelügyelői címet és jellegű adományozta.

Dr. Étlhes János, királyi szakudbásáért nyerte a legmagasabb helyről jött kitüntetést. A hatvani társadalom, dacára, hogy dr. Étlhes János csak rövid ideje tagja, igen nagy örömmel vette tudomásul a kitüntetést, mert egy hivatali tevékenységével, mint értékes egyéni tulajdonságairól mindenki rokonszerejét megnyerte.

Mindkét kitüntetett főlétszámot számosan keresték fel jökliranságukkal.

Előfizetési felhívás!

Felkérjük i t előfizetőinket, hogy a lap előfizetési díját a hátralékokkal együtt február hó 1-ig feltétlenül beküldeni sziveskedjenek, mert különben a lap további küldését beszüntetjük.

A „Hevesvármegye”
kiadóhivatala.

IRODALOM.

Lévay Mihály püspök, prelátus, prépost munkája:

A katolikus hittérítés története.

Méreteiben is impozáns az a két kötet, amely a katolikus hittérítés történetét adja a magyar olvasóközönség kezébe. A két kötet fényes kiállításával, több mint 500 illusztrációjával, térképeivel és óriási anyagával már első pillanatra felkelti várakozásunkat. Lévay Mihály neve mindenestre már eleve is bizonyította annak, hogy komoly és értékes művel gyarapodik a magyar katolikus irodalom és ha végig lapozzuk a több mint 1100 oldalas művet, meg kell állapítanunk, hogy a kitűnő papköltő nagyszerű munkát végzett munkatársaival együtt. A két kötet felöleli a katolikus misszió egész történetét az apostolok korától kezdve egészen napjainkig s mindenütt az adatok roppant bőségével, az események színes leírásával, az okok lelkiismeretes fellárásával és az eredmények pontos számbavételével igyekszik nagy szabású képet festeni a missziók történetéről és állapotáról. Valóban ez a könyv értelmű meg velünk először, mely óriási munka folyt és folyik a világ minden részében Krisztus evangéliumának terjesztéséért: most látjuk, mennyi hősiesség, önmegtartóztatás, lelkes önfeláldozás és vértanúság jelzi az evangélium hódító utjának állomásait. Nincs a világon eszme, amelynek szolgálatában annyi tehetség, életerő és akarat égett volna el áldozatul, mint Krisztus missziós parancsa. Szinte úgy érezzük, hogy a misszió története nemcsak az Egyház történetét öleli fel, hanem ugyiszólván magában foglalja az egész világtörténelmet is, hiszen lépten-nyomon szorosan összefügg a világtörténet minden jelentős eseményével, a római birodalom bukásával, éppen úgy, mint a középkori államok megalakulásával, az új világok felfedezésével, a keleti hatalmak és az izlám térfoglalásával.

A 2 kötetes nagy mű a Franklin Társulat kiadásában jelent meg.

Az egri m. kir. szőlészeti és borászati kerületi felügyelőségétől.

Ker. 18/1938 szám.

A m. kir. földmivvelésügyi Miniszter Urnak m.é. december hó 31-én 10.040/1938. 12. sz. a. k. rendelete értelmében szíves tudomásulvétel és kihirdetés vegett közlöm hogy mindazoknak a szőlősgazdáknak, kik amerikai direkttermő szőlőjüket (Othello, Noah, Delaware stb.) hazai fajtaú csemegeszőlőre átoltani kívánják, a Miniszter Urhoz intézendő kérvényükre ingyen csemegeszőlő oltóvesszőt bocsát rendelkezésükre, csupán a csomagolási és szállítási költségek megtérítése ellenében.

A kérvényben feltüntetendő az átoltani kívánt amerikai direkttermő szőlőtőkék száma és fajtaú, az átoltandó terület telekkönyvi és helyrajzi száma, amely adatok a községi előljároság által a kérvényre rávezetendő záradék alakjában igazolandók.

A kérvények legkésőbb f.é. február hó 15-ig közvetlenül a Földmivvelésügyi Minisztérium Szőlészeti és Borászati Ügyosztályához küldendők be.

Eger, 1938. évi január hó 12.

vitéz Lomjapatakya Béla
m. kir. szőlészeti és borászati
főfelügyelő.

Az egri kir. Törvényszék 1938. évi ügybeosztását helyszűke miatt lapunk legközelebbi számában hozzuk.

A Zöld Kereszt tiszafüredi áldásos működése.

Irta: Soltész Juci

Mi a „Zöld Kereszt?” kérdeztem Dr. Kuthy Elek m. kir. tiszti orvost, akinek vezetése alatt működik a tiszafüredi orvosi tanácsadó intézet.

„Általános egészségvédelmi szolgálat a gyermekekért és felnőttest korlátlan korhatárig és szociális gondoskodás a rászorulókról. A humánus intézkedés újabb foka, mely hatósági intézmények és jótékony-sági egyesületeken túl a közegészségügy és ezzel kapcsolatos nyomor enyhítésére létesült, főként olyanok számára, akik kiesnek a társadalmi jótékony-ság és betegsegélyző egyesületekből és akiknek nincs pénzük gyógykezelésre” - felelte.

A Zöld Kereszt egészségvédő intézetek 1928-ban alakultak és azóta a gondozás munkája kidolgozás alatt áll.

Johann Béla jelenlegi közegészségügyi államtitkár ur ömeltósága, mint ösztöndíjas orvos bekerült a Rockefeller alapítvány intéző bizottságába és a Rockefeller intézettől egy millió és százezer dollárt hozott Magyarországra. Ebből létesítettek az Országos Közegészségügyi Intézetet és más közegészségügyi intézményeket. A Közegészségügyi Intézet alapját 1925-ben tették le. Az Országos Közegészségügyi Intézetben Dr. Gaál András egészségügyi főfelügyelő a Zöld Kereszt vezetője.

A Zöld Keresztnek indulásakor sok nehézséggel kellett megküzdenie, mert első időben idegenkedéssel fogadták, amely csak fokozatosan enyhült, látva a segítő kezeket az élet nehéz harcában.

A gödöllői és mezőkövesdi járások voltak az elsők, jóformán kísérleti állomások. Ottani tapasztalatok alapján létesítették a többit és a védőnők és orvosok kiképzését is.

Heves megyében a pétervásárai járás van teljesen beszerelve, Istenmezeje községben állították fel a Zöld Kereszt első hevesmegyei egészségházát. Van Gyöngyösön, Adácson, Tiszánánán is. Tiszafüreden 1937. július 1. óta működik a tanácsadó intézet, mely az Országos Közegészségügyi Intézettől kapta a felszerelést, nyomtatványokat, berendezést és ez fizeti, a védőnőt is. A dologi kiadásokra a köz-ség megszavazott évi 1000 pengőt és természetben ad váro és tanácsadó helyiséget és lakást a védőnőnek.

A legtöbb vidéki intézet nincs anyagilag kellőleg megalapozva és szükség lenne a vármegyei egészségvédelmi egyesületek, valamint a karitatív egyesületek támogatására és együttműködésére. A mozgalomnak minél több pénzre és természetbeni támogatásra van szüksége.

Ma már közel kétszáz Zöldkeresztes intézmény van, amelynek jelvénye az egészségvédelemnek a jele, egy zöld kereszt.

A falvak közegészségügye meglehetősen szomorúan néz ki, pedig az egészség a munkabírásnak és minden életörömnek a forrása.

De nem elégséges a bajokat gyógyítani, azokat meg kell előzni. A gyógyító és megelőző orvoslással lehet csak eredményt elérni.

Az egészségvédelmi szolgálat nem foglalkozik gyógykezeléssel, csak tanácsadással, a gyógyulásra szoruló beteget orvoshoz utasítja. Szaktanácsokat ad és felvilágosításokat, általános egészségügyi tanácsokat terhes anyák, kisdedek, gyermekek, fertőző beteg felnőttek számára is. A Stefánia egyesület csak 3 éves korig gondoskodik a kisdedekről, a nőegyletek csak iskolásokról.

A későbbiek során járási egészségvédelmi körzetek fognak alakulni és a Zöld Kereszt keretén belül tüdőgondozókat, vándor fogorvosi tanácsadót és mozgó Röntgen laboratóriumot terveznek, hogy a legkisebb faluban is érezhessék ezeknek áldásos működését. Ahol nagyobb intézet van, ott szakorvosok is működnek, de mindig a tiszti orvos vezetése alatt.

A tanácsadások növekvő forgalmára mutat, hogy egy-egy hélfőn és péntek délután 2—4-ig, amikor Tiszafüreden orvosi tanácsadás van, 25—30 anya látogatja az intézetet, ahol a legnagyobb szeretettel és jószággal veszik őket körül. Minden gyermeket lemérnek, alaposan megvizsgálják őket és a nagyon elesett szülőket cukorral, tejjel, szükség szerint szappannal látják el, — ha van miből!

A központ ellenőrzi a vidéki intézeteket. Legutóbb Dr. Petress Antal volt Tiszafüreden, aki nemrég tért haza Amerikából, ahol a Rockefeller alapítvány ösztöndíjával tanulmányozta a szociális munkát, hogy tapasztalatait a Zöld Kereszt magyarországi továbbfejlesztésére hasznosítsa.

Az egészségvédelmi munka külön szakképzést kíván. Okleveles, képzett védőnő alkalmazása fontos, mert ők az orvos munkatársai, akik a gyakorlatba viszik át az orvos utasításait.

A tiszafüredi intézet védőnője Bechine Edith, aki fiatalságát és törekenységét megcáfoló komoly és nehéz hivatást tölt be.

— Mi az egészségvédelem védőnői munkája és hol képezik ki a védőnőket? — kérdeztem tőle.

„A védőnő látogatja a szülő nőket és ujszülötteket, környezettanulmányokat végez, kiegészíti az orvosi tanácsadóban folyó orvosi munkát, ellenőrzi annak keresztülvitelét és gyakorlati tanácsokat ad. Adminisztratív munkát végez a tanácsadó intézetben, törzslapokat vezet, bevételi, pénzügyi naplót és levelezést.

Az Országos Védőnő Képző 1930-ban létesült. Főnöksasszonya Wacker Alexandra, aki a Magyar Ápolónői Szövetség elnökevel, Br. Fiáth Máriával együtt részt vett és előadott a Nemzetközi Ápolónői Tanács „International Council of Nurses” idei londoni kongresszusán.

Az egészségügyi védőnő gimnáziumi érettségivel vagy tanítónői oklevéllel három évig tartó alapos és szigorú kiképzést nyer. Szolgálatának lelkiismeretes teljesítésére fogadalmat tesz.

Majdnem minden államból a Rockefeller alapítvány ösztöndíjából küldtek ki amerikai tanulmányutra szervezőket és a Zöld Kereszt Testvérek tanfolyamát amerikai mintára létesítették, eszerint készült egyenruhájuk is.

A budapesti M. Kir. Állami Ápolónő és Védőnőképző Intézet a létszámot 150-re emelte. Debrecenben működik a második védőnői iskola az egyetemmel kapcsolatban egyetemi tanár vezetése alatt és most létesült a harmadik intézet, a M. Kir. Állami Szegedi Védőnőképző.

A M. Kir. Országos Közegészségügyi intézet (Budapest IX Gyáli-ut 4 sz. a.) az „OKI” Wacker Alexandra szerkesztésében egy „Zöld Kereszt” című folyóiratot is ad ki ápolónők és egészségügyi védőnők részére.

A praeventív egészségvédelemmel kapcsolatban a szegényügy országos rendezése, a világválság legnagyobb szociális problémája és a hön öhajtott, örök béke szülőanyja.

Uj amerikai késő téli alma.

Red Delicious (piros)

Golden Delicious (sárga)

K A P H A T Ó :

ZATYKÓ IMRE faiskolája **POMÁZ**, Budapest mellett.

Kérjen árjegyzéket!

Telefon: Pomáz: 279.

HA VAN PÉNZE

ne takarékoskodjék, hanem vásároljon.

HA NINCS PÉNZE

akkor is vásárolhat mindenféle árút
készpénzárban 6 havi hitelle az

Áruforgalmi Vállalat

kötélkébe tartozó 40 egri és 6 füzesabonyi
kereskedő üzletében.

Központi iroda: EGER

Jókai utca 8.

Telefon: 340.

Heves vármegyeiek Pesten a **Metropole**-ba

szállnak. — Rákóczi-ut 58.

150 kényelmes szoba P. 4-től. Penzió 9 P.-től.

Patináshírű kiváló konyha.

Erdélyi **FLEKKEN** és **CSÓBEN SÜLT** hal
különlegességek.

szegedi Farkas Jóska és cigányzenekara.

VIRÁNY ujszerű jazz-zenekara. **TÁNC.**

FIAT automobil világmárka!

FIAT 50-es a legjobb családi. — orvosi, üzleti
autó! Üzemköltsége 3 filler kilométerenként!

ÁRA 2900. — pengő részletfizetésre.

FIAT 1100-as Balilla a legjobb bérautó

FIAT 1500-as a luxusautó.

Hevesmegyei képviselő:

ILLÉS BÉLA EGER, Tel: 230.

VADÁSZATHOZ!

FEGYVERGYÁRI „FROMMER”
puskát és töltényt használjon

BESZEREZHETŐ

RUDLOF fegyver, sport, fotó és
villamossági szaküzlet **EGER**,
Széchenyi ut. Telefon: 159 szám.

MODERN RÁDIÓCSODÁK **ILLÉS BÉLA** rádiószaküzletében

Eger, Telefon: 230

ELADÓ gyümölcsfák,

1—4 évesek, bokorrózsák
és Thuják 50—100 cm.
magasak.

Árjegyzéket bérmentve küld:

Keserű Bálint

gyümölcsfaiskolája.

Pusztamonostor.

Szolnok megye.

A szerkesztésben résztvesznek:

Egerben: Dr. Erlach Sándor, Gyöngyösön: Dr.
Katrias Kálmán, Tiszafüreden: Dr. Véghe József,

Hevesen: Figlár Géza, Pásztón: vitéz dr.
Szilágyi Sándor.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Vig Vilmos, Hatvan, Telefon: 85.

Társ szerkesztő: Balogh István Gyöngyös.

Kéziratok, előfizetési és hirdetési díjak a kiadóhivatal
címeire Hatvanba küldendők.

Egyes szám ára 50 fillér.

Klang Sándor

vaskereskedő
Hatvan. Telefon: 68.

Mindennemű vas és háztartási
cikkek, a legmodernebb kályhák
és tüzhelyek raktáron nagy
választékban.

Blumenthal Béla

épületfa- és
tűzifakeres-
kedése.
cementá-
rugyára.

Hatvan

Telefon: 29. szám.

Cement és mozaik lapok, ce-
mentcsövek, járdakövek dus
választékban mindennemű ép-
ítőanyag legjobb minőségben
kapható. Terrenol asbestpala-
gyár, Gyöngyösi parkettgyár
Sempervova Első Magyar Ne-
mesvakolatgyár kerületi
képviselése.

KORONA nagy- szálloda EGER

Tulajdonos: Eger megyei város,
Bérlő: Unterreiner János.

Legmodernebb berendezésű szálloda
50 szobával, a gyógyhatású fürdők, és
uszodák közelében. A napi penzió ára
mértékelt.

Felvilágosításokat ad:

Városi Idegenforgalmi Hivatal,
Eger, (Városház)

Bindfeld Márk és fia részvénytársaság

épületfa kereskedő cég-
nél a legmodernebb ki-
vitelű cement, járda- és
mozaik lapok a legjutá-
nyosabb árban besze-
rezhetők.

HATVAN. Telefon 30 sz.

A gondos háziasszonynak
csütörtökön
első teendője, hogy felkeresse
HAJDU ÁRMIN

üzletét,

ahol friss porkölésű elsőrendű

kávét

kap igen jutányos áron! — Denaturált
szesz nagyban és kicsinyben! — Vidéki
megrendeléseket pontosan eszközölk! —
Saját érdeke parancsolja, hogy egyszer lá-
togasson el HATVANI üzletembe.

Takarékos fűtés

Salgó szénnel
Salgó brikettel